

Hrvatski glasnik

GLASILO HRVATA CRNE GORE

Godina XV Broj 146 Lipanj 2017. ISSN 1800-5179

29. članica NATO

Sadržaj:

- 3** Crna Gora 29. članica Alijanse
- 7** IV. revija tradicijske odjeće
- 11** Čuvari kulture i tradicije uz klapsko pjevanje
- 16** Crolimpijada
- 19** Hrvatska nematerijalna kulturna baština na UNESCO-voj listi
- 22** Graditelj Rima - papa s Jadrana
- 25** U očekivanju kanonizacije
- 28** Pomorska bratovština u kojoj se ogledaju stoljeća
- 32** „Nebo, obrisi, sjene“
- 36** Aktualnosti
- 46** Kronika Društva
- 48** Novosti iz HNV-a
- 49** Povijest brodskih kružnih putovanja u Boki kotorskoj: Oronsay
- 52** Po bokeljski
- 54** Muzički fagot: Antun Kopitović
- 56** Antiki fagot: Ples Menada u Risnu
- 58** Prčanjski jedrenjaci u zbirci slika župne crkve
Rođenja Blažene Djevice Marije u Prčanju: Brigantin Burgas u oluji
- 60** Grbovi kotorske vlastele XIV vijeka
- 61** Pisma čitatelja

Poštovani čitatelji!

Najznačajniji pečat mjesecu lipnju dao je historijski događaj za Crnu Goru – njezin službeni pristup u članstvo Sjevernoatlantskog saveza. Dana 7. lipnja 2017. godine crnogorska zastava podignuta je u sjedištu NATO-a u Bruxellesu na ceremoniji na kojoj su bili prisutni generalni tajnik NATO-a Jens Stoltenberg i predsjednik Crne Gore Filip Vujanović. „Vjerujem da će 7. lipnja biti upamćen i kao veliki dan za NATO. Nakon osam godina NATO je dobio novu članicu. Zastava će se vioriti kao simbol sigurne i prosperitetne Crne Gore koja sada službeno pripada euroatlantskoj obitelji“, rekao je tom prilikom predsjednik Vujanović.

Uvijek su ljetni mjeseci bogati kulturnim i zabavnim manifestacijama. S ponosom moram istaknuti da moji iznimni suradnici ne samo da redovito prisustvuju takvim događajima, već ih i kreiraju, realiziraju i aktivno sudjeluju u koncertima, muzičkim festivalima, izložbama, promocijama, tradicionalnim feštama... Neke od tih kulturnih događaja propratili smo u ovome broju.

Republika Hrvatska predstavila je u Kotoru svoju imponantnu nematerijalnu kulturnu baštinu na UNESCO-voj listi. U Kotoru je prikazan i dokumentarni film „Graditelj Rima - papa s Jadrana“, u kojem je predstavljen život i djelo pape Siksta V., pape čije je podrijetlo vezano uz Boku kotorsku.

Perast je ove godine 16. put bio domaćin Međunarodnog festivala klapa, a Bokeljska mornarica proslavila je nizom svečanosti svoj dan.

Hrvatsko građansko društvo imalo je svoju predstavnicu na Reviji tradicijske odjeće i izboru za najljepšu Hrvaticu u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske, a naši sportaši su i ovoga puta sudionici Hrvatskih svjetskih igara, koje se ove godine održavaju u Zagrebu.

Serijal o vijeku vaterpola u Kotoru još nismo priveli kraju, samo smo napravili pauzu u ovome broju.

Želim vam ugodan ostatak ljeta!

Vaša urednica
Tijana Petrović

“Hrvatski glasnik”, Kotor, je upisan u evidenciju javnih glasila kod Republičkog sekretarijata za informisanje RCG pod rednim brojem 04/01-1828 od 31.12.2002. godine. Časopisu je dodijeljen međunarodni standardni broj za serijske publikacije ISSN 1800-5179, koji je otisnut u gornjem desnom uglu korica. Časopis izlazi mjesečno.

Adresa: **Pjaca od muzeja, Stari grad, 85330 Kotor**
Telefon: +382 (0)32 304 232 · Faks: +382 (0)32 304 233
E-mail: hgd-kotor@t-com.me · WEB: www.hrvaticg.com
Žiro-računi: **520-361700-17** · **510-4741-76**
Osnivač i nakladnik: **Hrvatsko građansko društvo Crne Gore – Kotor**

Urednica: **Tijana Petrović**
Uređivački odbor: **Marija Mihaliček, Tripo Schubert, Vivijan Vuksanović, Danijela Vulović, Joško Katelan** · Lektorica: **Sandra Čudina** · Fotografije: **Foto Parteli, Radoje Milić, Radio Dux, Matica, Hina, arhiva HGD CG, Boka News**
Grafička priprema i tisak: **Biro Konto, Igalo**
Naklada: 500 primjeraka

*MINISTAR VANJSKIH POSLOVA SRĐAN DARMANOVIĆ
U WASHINGTONU URUČIO 5. LIPNJA INSTRUMENT O
POTVRĐIVANJU SJEVERNOATLANSKOG UGOVORA*

CRNA GORA 29. ČLANICA ALIJANSE

Ovo je historijski događaj za jednu zemlju i jedan narod, koji su podnijeli ogromne žrtve u 19. i 20. stoljeću da obrane svoje pravo na slobodan život, pravo da sami odlučuju o svojoj budućnosti, pravo da budu prepoznati u svijetu pod svojim imenom i svojim znamenjima.

(premijer Marković)

Priradio:
Tripo Schubert

Put koji je Crna Gora prošla do izglasavanja Zakona o potvrđivanju Sjevernoatlantskog ugovora prikazan je u Hrvatskom glasniku broj 144 iz travnja 2017. godine.

Crna Gora je 25. svibnja prvi put sudjelovala kao punopravna članica na NATO samitu u Bruxellesu. Gene-

ralni tajnik Jens Stoltenberg pozdravio je prisutnost crnogorske delegacije na crnogorskom jeziku: „DOBRODOŠLA CRNA GORA“, zaželjevši crnogorskom premijeru Dušku Markoviću dobrodošlicu u euroatlantsku porodicu. Na tu dobrodošlicu Marković je odgovorio da je to „veliki dan za našu državu i da je Crna Gora spremna i sposobna da odgovori obvezama koje proizlaze iz

članstva u NATO-u i da na taj način doprinosi miru i stabilnosti širom svijeta“.

Crna Gora se nakon sto godina nestanka s političke mape Europe i desetljeća nakon obnove nezavisnosti, članstvom u NATO zasluženno vraća na najveću političku scenu.

Hrvatska predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović također je poželjela dobrodošlicu Crnoj Gori: „Još malo pa ste

punopravna članica. Drago mi je što ste danas za istim stolom.“

Crna Gora službeno je postala 29. članica NATO-a nakon što je 5. lipnja u Washingtonu predala dokumente o pristupanju Alijansi. Na ceremoniji u Državnom tajništvu, predsjednik Vlade Duško Marković poručio je da je Crna Gora formalno dio najmoćnijeg i najuspješnijeg saveza u povijesti,

Ceremonija u Washingtonu

koji odlučuje o najvažnijim pitanjima današnjice.

Svečanosti su prisustvovali i generalni sekretar NATO-a Jens Stoltenberg i ministar vanjskih poslova Srđan Đermanović, a zavihorile su se zastave SAD-a, NATO-a i Crne Gore.

„Crna Gora će znati pokazati se kao dostojan partner. Kao saveznica Crna Gora će raditi i dalje ka tom cilju obnovljenom snagom. Od 5. lipnja 2017. godine mi smo saveznica koja će uživati benefite kolektivnog sistema bezbjednosti, ali i uz veliku odgovornost da, zajedno sa vama, bez odstupanja i posvećeno nastavi da korača ka trajnom miru, stabilnosti i bezbjednosti Evrope i svijeta. To je zadatak koji će obilježiti generacije pred nama“, rekao je, uz ostalo premjer Marković.

„Članstvo u NATO-u znači da europska kvaliteta života za Crnu Goru više nije stavka na listi želja, nego je šansa da se taj cilj dostigne sada realnost. To je satisfakcija za zvaničnu crnogorsku politiku u posljednje dvije decenije, ali i poticaj za region, jer pokazuje kako je jedna od najmanje razvijenih država Balkana sada iskoristila šansu...“, rekao je bivši premjer Milo Đukanović.

Dana 7. lipnja 2017. godine crnogorska zastava je po-

dignuta u sjedištu NATO-a u Bruxellesu. Ceremoniji su prisustvovali generalni sekretar NATO-a Jens Stoltenberg i predsjednik Crne Gore Filip Vujanović.

„Vjerujem da će 7. lipnja biti upamćen i kao veliki dan za NATO. Nakon osam godina NATO je dobio novu članicu. Zastava će se vijoriti kao

simbol sigurne i prosperitetne Crne Gore koja sada zvanično pripada euroatlantskoj obitelji“, rekao je predsjednik Vujanović.

„Ovo je početak moderne Crne Gore, koja će sada biti putokaz mnogima kako uspjeti prevazići sebe i druge. Svjesni smo da je poslije svih izazova i velikih datuma, među

kojima su 21. svibanj 2006. i 5. lipanj 2017., sačuvana država Crna Gora. U NATO, najmoćniju svjetsku alijansu, ne ulazimo gordo, već dostojanstveno, svjesni tko smo i što smo u današnjem svijetu“, rekao je predsjednik parlamenta Ivan Brajović.

Predsjednica Hrvatske čestitala Vujanoviću na pristupanju Alijansi

„Hrvatska, kao iskreni prijatelj i zagovornik euroatlantske budućnosti Crne Gore, snažno je podupirala postupak i prijem Crne Gore u punopravno članstvo Sjevernoatlantskog saveza, aktivno se zalažući za upućivanje poziva Saveza, kao i za što brži dovršetak ratifikacijskih procesa. Vjerujem da će Crna Gora kao nova saveznica značajno pridonijeti ostvarivanju ciljeva i zadataka NATO-a, što je i do sada činila kao pouzdan partner Hrvatske i cjelokupnog Saveza.

Iskreno se radujem daljnjem produbljanju savezništva Hrvatske i Crne Gore, kao i daljnjoj suradnji naših dviju država.“

Nakon primitka Crne Gore u članstvo Alijanse, predsjednik Vujanović je rekao:

„Ja sam uporno i stalno ponavljao da je članstvo u NATO-u nužnost Crne Gore. Na prostoru Balkana gdje je u prošlom stoljeću bilo pet ratova - dva balkanska, dva svjetska, od kojih je prvi počeo na ovom prostoru, pa do tragičnog raspada bivše Jugoslavije, samo NATO bezbjednosni okvir daje realnu sigurnost. Nadalje, kao jedina država Jadrana i sjeverne obale Mediterana, koja je bila van NATO-a po svom geografskom položaju, Crna Gora pripada toj velikoj evroatlantskoj alijansi. Po svojim ekonomskim potrebama i političkom djelovanju jasno je da mora biti okrenuta euroatlantskoj zajednici jer nam je ogroman interes snažnija ekonomska suradnja sa njenim članicama i veći politički ugled. Konačno: od 28 država NATO-a 22 su članice EU-a, od 10 građana država EU-a njih 9 živi u državama koje su članice NATO-a pa je ekonomska i politička komunikacija s NATO članicama snažna preporuka ubrzanja evropskih integracija.“

Čestitka prijatelja HGD CG iz Dubrovnika

Ulazak Crne Gore u NATO najznačajniji je događaj od proglašenja crnogorske neovisnosti 2006 godine, čemu je i hrvatska zajednica u CG toliko pridonijela, te odlučna brana mogućim ugrozama i tuđim pretenzijama na tom putu. Čestitamo u uvjerenju da će to dugoročno pridonijeti regionalnoj stabilnosti i gospodarskom prosperitetu, za što se i Hrvatska već dugo zalaže (ne zaboravimo ulogu predsjednika RH Stipe Mesića!), pa i mi iz Dubrovnika skupa s vama sve ovo proteklo vrijeme. Možete bit ponosni na učinjeno, a nadamo se da će se sve to pozitivno odraziti i na položaj Hrvata i vaših udruga u crnogorskom društvu.

Vaši prijatelji iz Dubrovnika

*U RAZDOBLJU OD 27. LIPNJA DO 2. SRPNJA ODRŽALA SE U
TOMISLAVGRADU REVIJA TRADICIJSKE ODJEĆE I IZBOR
NAJLJEPŠE HRVATICE U NARODNOJ NOŠNJI IZVAN REPUBLIKE
HRVATSKE*

IV. REVIJA TRADICIJSKE ODJEĆE

Anja Andrić

Priredila:
Anja Andrić

Udruga za očuvanje i promicanje hrvatske tradicijske kulture u Bosni i Hercegovini „Stećak“ organizirala je u suradnji s Hrvatskom maticom iseljenika četvrtu po redu Reviju tradicijske odjeće i izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske.

Prije četiri godine Hrvatska matica iseljenika uputila je poziv Hrvatskome građanskom društvu da kandidira natjecateljice iz Crne Gore. U 2014. godini hrvatsku zajednicu u Crnoj Gori predstavljala je Antonija Ulčar iz Perasta u dobrotroskoj nošnji, a pratilja joj je bila Tamara Lazarević. Druge godine na Reviji je nastupila Tea Grgurović iz Kotora u nošnji iz Donje Lastve, s pratiljom Danijelom Grgurović. Prošle godine natjecala se Aleksandra Milović iz Bara u nošnji iz okolice Bara, s pratiljom Rozalijom Francisković iz Tivta. Ove godine nastupila je Anja Andrić iz Tivta s pratiljom Mihaelom Knez iz Stoliva.

Ovogodišnja Revija održala se pod pokroviteljstvom dr. Dragana Čovića, člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine

Cilj ovoga programa je susret i povezivanje Hrvata iz cijeloga svijeta u svrhu promicanja zajedničke tradicijske kulture, upoznavanje i pružanje potpore Hrvatima u Bosni i Hercegovini, posebice u jačanju i očuvanju nacionalnog i kulturnog identiteta.

iz reda hrvatskog naroda, Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Vlade Hercegbosanske županije i općine Tomislavgrad.

Na reviji je sudjelovalo 27 Hrvatice iz 22 države, od Amerike, Australije, Europe, Novog Zelanda do Južnoafričke Republike.

Djevojke su se 27. lipnja okupile u karmelu sv. Ilije na Buškome jezeru, gdje su boravile do 2. srpnja.

Prvog dana boravka sudionice su posjetile Počitelj, gdje je tijekom prijedodnevna djevojke u narodnim nošnjama fotografirao poznati bosanskohercegovački fotograf Jasmin Fazlagić. Nakon toga u ovome starome hercegovačkome gra-

du upriličen je svečani prijem kod načelnika Općine Čapljina dr. Smiljana Vidića, kojemu je nazočio i Ivan Vukadin, načelnik Općine Tomislavgrad, koji je kolegi Vidiću zahvalio na dočeku i gostoprimstvu koje je Općina Čapljina upriličila za djevojke i njihove pratilje. Primanju je, uz predstavnike Udruge za očuvanje i promicanje tradicijske kulture u BiH „Stećak“, nazočila i Snježana Jurišić, iz Hrvatske matice iseljenika, koja je drugi organizator ove manifestacije.

Zatim je u Mostaru upriličen svečani prijem u Uredu hrvatskoga člana Predsjedništva BiH dr. Dragana Čovića, kojega su sudionice na ulasku u dvoranu pozdravile starom tradicijskom pjesmom iz Baranje. Čović se zatim rukovao i upoznao sa svim sudionicama i njihovima pratiljama, čestitavši organizatoru na organizaciji jedne ovakve kulturne manifestacije koja uz povezivanje Hrvata iz svih krajeva svijeta skrbi o očuvanju nacionalnog i kulturnog identiteta.

Drugog dana organiziran je posjet Livnu, gdje smo prisustvovali sv. misi u samostanskoj crkvi sv. Petra i Pavla na Gorici, kojom je otvorena kulturno-vjerska manifestacija 'Naša Gorica' koju organiziraju franjevački samostan u Gorici i Franjevački muzej i

Sudionice Revije u Mostaru

galerija Gorica - Livno, koji smo također imali priliku posjetiti. Tu smo se upoznali s modernom i sakralnom umjetnošću. Pokazali su nam Hrvojev misal, o kojemu sam već učila na hrvatskoj nastavi koju pohađam. Također smo imali priliku vidjeti gradsku i seosku nošnju toga područja i upoznati način života kakav je bio nekada.

Sljedećeg dana upriličen je posjet glavnom gradu Bosne i Hercegovine, Sarajevu. Upoznali smo se s glavnim kulturno-historijskim spomenicima. Rijetko ima primjera u svijetu da se na tako malom prostoru mogu vidjeti sakralni objekti i katoličke i pravoslavne i islamske vjere. Za prepoznatljiv simbol Sarajeva, Sabiljsku česmu, kaže se da tko popije vode iz nje vratit će se ponovno u Sarajevo. Svi smo je pili pa ćemo vidjeti hoće li nas ponovno put odvesti u Sarajevo.

I na kraju, došao je dan koji smo svi željno očekivali. Svi smo uzbuđeni. Ujutro smo imali generalnu probu. Iva Cvetko objasnila nam je što moramo raditi, kako hodati i držati se tijekom Revije. Nakon ručka došle su šminkerice i frizerke koje su nas pripremi-

Anja Andrić u društvu s sudionicama revije

le za nastup. Napetost tijekom oblačenja sve je više rasla, ali smo nastojale da je šalama, humorom i druženjem potisnemo, pa je bivala sve manja i manja.

Završna večer 4. revije tradicijske odjeće i izbora najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske održana je u Gradskoj sportskoj dvorani u Tomislavgradu.

Na početku programa pred-

stavili su se članovi 12 povijesnih postrojbi iz BiH i Republike Hrvatske. Uz domaćina, Hajdučku družinu Mijata Tomića, okupljenoj publici predstavljani su Gradska straža iz Bakra, Trenkovi panduri iz Požege, Keglevićeva straža Kostel

iz Pregrade, Turopoljski banderij iz Velike Gorice, Karlovačka građanska garda, Kliški uskoci, Bjelovarski graničari – Husari 1756, Zrinska garda iz Čakovca, Gospićka garda Vukovi, Dubrovački trombonjeri, Vitezovi hercega Stjepana Kosače iz Stoca.

U prosudbenom povjerenstvu bili su Marija Perić, poduzetnica iz Tomislavgrada, Željana Zovko, zastupnica u Europskom parlamentu, Jozo Pavković, glavni i odgovorni urednik

Nastup Anje Andrić

Pobjednice ovogodišnjeg natjecanja

Pobjednica Andrea Radman iz Švedske

Večernjeg lista za BiH, Ivan Miloloža, poduzetnik, Petar Galić, ministar znanosti, prosvjete, kulture i športa u Vladi Hercegbosanske županije.

Po izboru posjetitelja Facebook stranice Udruge „Stećak“ Miss fotogeničnosti je Antonija Bašić iz Bosne i Hercegovine. Nagrađena je replikom naušnica iz Grboreza, iz okolice Livna, iste ovakve nosi i Angelina Jolie, a nagradu joj je uručio Ivan Jozić, predsjednik Vlade Hercegbosanske županije.

Kada je voditelj Frano Riđan izgovorio moje ime, ponosno sam izašla na pozornicu i nastojala da žiriju na najbolji način pokažem prelijepu bokešku nošnju. Na žalost, nisam osvojila ni jedno vodeće mjesto na natjecanju.

Za drugu pratilju izabrana je Nina Vidović iz Njemačke. Nagrađena je replikom srebrnih

naušnica s pozlatom iz Mandina Sela, u okolici Tomislavgrada, a nagradu joj je predala izaslanica Andreja Plenkovića, predsjednika Vlade Republike Hrvatske, gospođa Ivana Perkušić, zamjenica državnoga tajnika Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan RH.

Za prvu pratilju proglašena je Tajna Croatia Marić Langlois iz Australije. Nagrađena je replikom srebrne ogrlice i naušnica iz Sasine, u okolici Sanskog Mosta, a nagradu joj je predao Tugomir Čuljak, savjetnik u Kabinetu hrvatskoga člana Predsjedništva BiH, dr. Dragana Čovića.

Za najljepšu Hrvaticu u narodnoj nošnji izvan RH za 2017. proglašena je Andrea Radman iz Švedske. Nagrađena je replikom ogrlice i narukvice od 10. do 12. stoljeća iz Višića u okolici Čapljine. Dar je uručila Bor-

jana Krišto, zamjenica predsjedavajućeg Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Sve djevojke i njihova pratnja dobile su na dar knjigu kolumna Joze Pavkovića, glavnog i odgovornog urednika Večernjeg lista za BiH, u kojoj su sabrane kolumne o društveno-političkom, kulturnom i nacionalnom položaju Hrvata u Bosni i Hercegovini, ali i po cijelome svijetu.

Gospođa Marija Perić svim djevojkama darovala je po jednu torbu Lovely bags.

Općina Tomislavgrad darovala je svakoj djevojci autohtono domaće kupinovo vino.

Udruga „Naša baština“ darovala je četiri monografije *Prirodoslovno-povijesna baština općine Tomislavgrad* svim pobjednicama.

Čuvari kulture i tradicije klapskog pjevanja

Klapa "Pinguentum"

Piše:
Marina Dulović, prof.

Međunarodni festival klapa u Perastu ovogodišnjim izdanjem i kvalitetom klapa sudionica na obje natjecateljske večeri potvrdio je da je vrijedan svog usidrenja i potpore koju je ove godine dobio od pokrovitelja Općine Kotor te želje organizatora da idu naprijed i razvijaju manifestaciju u cilju dobre energije i zajedništva kako krug koji podrazumijeva klapska pjesma i nalaže.

„Međunarodni festival klapa u Perastu nametnuo se kao čuvar i prenositelj bogate bokeljske narodne baštine, što je od posebnog značaja za promicanje kulture zemlje i naroda.“

Jedan sat prije službenog početka prve natjecateljske večeri, u salonu Muzeja grada Perasta, 16. po redu Festival klapa otpočeo je promocijom

publikacije/almanaha „Lirice“ br. 5, autora i urednika Milana Kovačevića, direktora Festivala. Tema koja je ove godine izabrana nosila je naziv

„Priče o moru“, a s istim sadržajem i sličnim scenarijem održane su tri večeri u Kotoru, Tivtu i Budvi, koje su ujedno bile i uvertira u ovogodišnji festival. Poetski osvrt na sadržaj „Lirice“ dala je članica Upravnog odbora Festivala Tina Braić Ugrinić, koja je podsjetila publiku na razdoblje najvećeg procvata Perasta u 17. i 18. stoljeću: „U ovoj ‘Lirici’ naići ćete na razne citate o Boki, historijska sagledavanja svakoga grada posebno, poznate ličnosti iz pomorskoga i tadašnjega gradskog života, na nekadašnje i savremene pjesnike, na klapske pjesme...

To je svojevrsna promenade, dir kroz Boku kotorsku kroz vrijeme, istoriju, poeziju i muziku.“ Etnomuzikolog Zlata Marjanović, član Stručnog savjeta i dugogodišnji prijatelj peraškog festivala, istaknula je značaj muzičke tradicije Boke kotorske, Budve i Paštrovića. Prisutne je u ime JU Muzeji Kotor pozdravila etnologinja Danijela Đukić, a moderatori večeri bila je članica Upravnog odbora Marina Dulović koja je pozdravila prisutne i istaknula da je „vrijednost ‘Lirice’ i danas veoma velika, ali da će njen značaj u budućnosti biti još važniji kada nove

generacije prihvate i preuzmu ulogu očuvanja muzičke tradicije Boke kotorske“. Ona je pritom zahvalila predsjedniku Općine Kotor koji je bio prisutan na promociji sa svojim suradnicima, na podršci i naporu koji je Općina Kotor ove godine sama iznijela, a direktor Festivala Milan Kovačević i predsjednica NVO-a MFKP Marija Brainović uručili su zahvalnice zaslužnim pojedincima i organizacijama. Večer je nastavljena na pjaci sv. Nikole, prvoj natjecateljskoj večeri na kojoj se predstavilo ukupno 10 ženskih klapa. Festival je proglasio otvorenim pred-

*Klapa "Stentorija"
s umjetničkim direktorom
Festivala Jasminkom Setkom*

S promocije "Lirice"

sjednik Jokić i vrlo emotivno obratio se mnogobrojnoj publici koja je ispunila perašku pjacu željno očekujući magiju klapskog pjevanja. Između ostalog je rekao: „Nakon svega što smo svi imali priliku vidjeti proteklih mjeseci, moje zadovoljstvo što smo uspjeli sve ovo realizirati je jako veliko. Kada je u vrijeme najvećeg zla koje je zadesilo našu planetu neko pitao tadašnjeg premijera Velike Britanije, Čerčila, da smanji davanja za kulturu u vrijeme rata, a poveća davanja za vojsku, on je odgovorio da ako to urade šta će im ostati da brane? Vjerujem da smo

braneći pravo da Perast ima Festival klapa odbranili pravo da Boka ima svoju kulturu i svoju posebnost!“

U nastavku večeri klape sudionice: Zvizdan, Kandelora, Bura, Peružin, Narenta, Skontradura, Diva, Ankor, Štorija i Stentorija, izvele su po dvije pjesme u skladu s propozicijama Festivala uz ujednačenu i vrlo visoku kvalitetu svake klape posebno, što je prvog večeri i nastupu inače manje popularnih ženskih klapa u odnosu na dominaciju muških dalo notu vrlo profesionalnog izvođenja i potvrde da se u Perast dolazi s ozbiljnošću,

pripremljeno i uvježbano. Nakon predstavljanja Stručni žiri koji je radio u sastavu: Mojmir Čaćija, Sara Dodig, Mario Katavić, Zlata Marjanović, Vojislava Milić, Mirela Ščasni i Marina Dulović, odlučio se da prvo mjesto dodijeli klapi Stentorija iz Daruvara. Drugo je pripalo klapi Štorija iz Kaštel Kambelovca, a treće Ankori iz Podstrane. Žiri u kategoriji 'Nova klapska pjesma' radio je u sastavu: Jakša Fiamengo i Ante Mekinić iz Hrvatske, a s domaće strane odlučivali su: Obrad Pavlović, Vjera Banićević i Tina Braić Ugrinić. Prema ocjeni publike najbolja je bila

dubrovačka klapa Skontra-dura. U nastavku programa, sutradan ujutro, Muzej grada Perasta bio je tijesan da primi na Okruglom stolu sve izvođače, članove klapa i njihove voditelje koji su željeli razmijeniti svoja mišljenja s umjetničkim direktorom Jasminkom Šetkom i članovima žirija koji su vrlo stručno obrazlagali svoj sud i ocjene prethodne večeri.

Druge natjecateljske noći nastupilo je osam muških klapa i to: Praska, Castel Nuovo, Grga, Valdibora, Jacera, Assa Voce, Filip Dević i Pinguentum, a publika je mogla u nastavku večeri čuti još pet novih kompozicija. Pobjednik večeri bila je klapa Pinguentum, druga Filip Dević, a treća nagrada pripala je klapi Jacera. Nagradu publike ponijela je klapa Assa Voce iz Podgorice s pjesmom „Pod odrinom“ na tekst Mile Moškova, na koji

je muziku i aranžman napisao Ivan Tomas, kao i nagrada za najbolju crnogorsku klapu. Prva nagrada za 'Novu klapsku pjesmu' pripala je Krešimiru Magdiću za pjesmu „Gospa od Škrpjela“ koju je izvela klapa Skontra-dura. Najbolja debitantska klapa ovogodišnjeg festivala bila je klapa Bura iz Mostara.

Umjetnički direktor Festivala Jasminko Šetka, vidno zadovoljan, istaknuo je: „Za doći u Perast potrebno je puno truda i rada - onaj koji je spreman na to bit će zapažen i nagrađen. U budućnosti treba raditi na formiranju dječjih klapa u Crnoj Gori, uz 'Priče o moru' čiji nastavak slijedi i u narednoj godini. Takođe je veoma važno i izdanje sada već petog broja 'Lirice'. Sve to pozicioniralo je Perast u sam vrh značajnih festivala klapske pjesme na Jadranu. Vrhunski

kvalitet zahtijeva niz preduslova od kojih je široka pjevačka baza i zainteresovanost mladih pjevača. Veoma nam je bitno širenje klapske pjesme u Boki gdje je istorijsko izvoriste klapskog pjevanja, ali i širom Crne Gore gdje se po ugledu na klapu Assa Voce i Alata iz Podgorice, odskora i O'dive iz Berana, formiraju i nove klape. Sve to puno obećava!“

Direktor festivala Milan Kovačević također je zadovoljno ustvrdio:

„Sam 16. festival bio je gotovo savršen - sve klape su prosto zaljubljene u Perast. Mi o tome ne odlučujemo. Boka je dovoljna, samo nastojimo njima i klapskoj publici da pružimo izvrsnu organizaciju i maksimum gostoprimstva. Naš program je kompletno okrenut čuvanju kulturne baštine. Boka je u 19. vijeku postala izvoriste pjevanja koje danas

nazivamo klapskom pjesmom. Dakle, svaka klapa u Perastu mora obavezno izvesti po jednu bokeljsku pjesmu. Sakupili smo već 300 takvih zapisa tako da je mogućnost izbora za obrađivače više nego dovoljna. Tu je svakako nezanemarljivih 70 novih klapskih pjesama. Nedostaje nam ozbiljno osmišljena podrška države i opštine, koja omogućava stabilan rad, prezentaciju i unaprijeđenje ove naše kulturne baštine. U takav ozbiljan i dugoročan projekat Festival klapa Peras sistemski želi uključiti svaku domaću klapu, autore stihova, muzike i obrađivače, muzičke institucije i kadrove uz podršku inostranih klapskih eksperata. Tek tako možemo stvoriti kulturološki brend klapske muzike koji ponosno, bez kompleksa i ustručavanja, možemo predstaviti cjelokupnoj javnosti i tražiti upis na Listu svjetske nematerijalne kulturne baštine. Mi takav projekat ozbiljno pripremamo.“

Dakle, uz još jedno izdanje, možemo zaključiti da se radi o kvalitetnom „a capella“ njegovanju specifičnoga višeglasnog pjevanja, uz posebnu vrijednost obrade izvornih napjeva s ovih područja, koje ima međunarodni značaj te teži bogaćenju fundusa nove klapske pjesme. Okupljanje najboljih klapa iz zemlje i okruženja, dolazak pravih znalaca i eminentnih stručnjaka ovog vida muzičkog izvođenja te uz podršku društvene zajednice - dovelo je Međunarodni festival klapa - Perast do mjesta gdje se on danas nalazi, do mjesta koje je prepoznato i visoko vrednovano kada su ovakve manifestacije u pitanju. Uz tim profesionalnih ljudi, entuzijasta koji su okupljeni oko Festivala, sigurni smo da je Festival na dobrome putu i da njegova budućnost ne može biti ugrožena.

REKLI SU O FESTIVALU

Mojmir Čačija - kompozitor, voditelj, predsjednik žirija ovogodišnjeg Festivala u Perastu:

„U ovim najdužim danima ljeta Perast oživljava i podstiče nam pravu glazbenu poslasticu - natjecanje najboljih klapskih skupina u formi 'a capella' pjevanja koji nam donose glazbenu kulturnu baštinu. Ovi klapski zanesenjaci pjevaju u savršenom četvoroglasju, nadahnuti očaravajućim podnebljem u zavjetrini Boke i pogledom na čudesan otočić, satkan od vjere i nade u dan velikog povratka.“

Tomislav Sušac - kompozitor i obrađivač iz Mostara:

„Festival klapa u Perastu, po mom osobnom sudu, nakon FDK-a u Omišu najznačajniji je i najvredniji susret klapa općenito za mali klapski svijet kojemu pripadamo. Festival je izvrsno osjetio potrebu klapa i klapskih pjevača te ju je jasno i na najbolji način spojio s aspektima i promišljanjima struke, sublimirajući ove dvije najvažnije silnice, dajući im novu dimenziju osobito na polju razvoja i popularizacije klapske pjesme u Boki i cijeloj klapskoj regiji Mediterana, koja polako zahvaljujući Festivalu postaje sve veća i veća pa proždire, ruši sve granice i gura sve od sebe i pred sobom što nije u duhu klape i klapske pjesme.“

Joško Čaleta - etnomuzikolog iz Trogira:

„To je Festival klapske pjesme koja je u stanju donijeti nešto novo, inspirirajući se pritom, uz aktualno klapsko nasljeđe, bogatim fundusom koji su upravo u Boki kotorskoj zabilježili melografi druge polovice XIX. vijeka.“

Sveto Popović - voditelj poznatih dalmatinskih klapa:

„Međunarodni festival klapa u Perastu nametnuo se kao čuvar i prenositelj bogate bokeljske narodne baštine, što je od posebnog značaja za promicanje kulture zemlje i naroda.“

Vinko Didović - kompozitor iz Splita:

„Među različitim glazbenim tradicijama koje su u ovom etnografskom blagu zabilježene jasno je vidljiva poveznica s glazbenom kulturom starih dalmatinskih gradova. Opređeljujući se za glazbeni izričaj, Perast preispituje i oblikuje vlastiti identitet, dajući zanimljiv i vrijedan doprinos ukupnom razvoju klapskog pjevanja.“

Mario Katavić - iz Sarajeva, obrađivač 70 pjesama iz Boke:

„Nisam poznavao taj melos Boke, ali kada sam počeo, jednostavno sam bio opčinjen i nisam mogao stati, već sam počeo tragati pored Kube i za drugim zapisivačima kao što je Kuhač. Perast je za mene svjetionik na moru klapske pjesme.“

PREDSTAVLJENE IV. HRVATSKE SVJETSKE IGRE - NAJVEĆE IGRE DO SADA, POD MOTOM „JEDNO JE SRCE, JEDNA JE HRVATSKA“

CROLIMPIJADA

IV. hrvatske svjetske igre kreću u srpnju!

Igre su ne samo manifestacija sportskog duha, već događaj koji ujedinjuje matičnu domovinu, hrvatsko iseljeništvo, hrvatsku nacionalnu manjinu i Hrvate iz Bosne i Hercegovine. Igre su i prilika za susrete i druženja, prilika povezivanja Hrvata izvan domovine i jačanja međusobnih veza i zajedništva.

Priredio:
Tripo Schubert

U prostorijama Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske 27. lipnja održano je predstavljanje projekta IV. hrvatskih svjetskih igara – amaterskoga sportskog natjecanja na kojem sudjeluju Hrvati i njihovi potomci iz cijeloga svijeta, a koje će se održati od 18. do 22. srpnja ove godine u Zagrebu. Projekt neslužbeno nosi ime „Crolimpijada - Olimpijske igre s hrvatskim predznakom“.

Uz već tradicionalan slogan JEDNO JE SRCE, JEDNA JE HRVATSKA ovogodišnje Igre okupit će najveći broj sudionika do sada – više od 900 natjecatelja iz cijelog svijeta, te 150 natjecatelja iz Republike Hrvatske. Natjecatelji dolaze iz Angole, Argentine, Australije, Austrije, Bosne i Hercegovine, Bolivije, Brazila, Crne Gore, Čilea, Danske, Ekvadora, Francuske, Hrvatske, Italije, Irske, Kanade, Makedonije, Nizozemske, Njemačke,

Sudionici iz Crne Gore na Crolimpijadi u Zadru 2010.

Paragvaja, Perua, Rumunjske, SAD-a, Slovačke, Slovenije, Srbije, Švicarske, Švedske, Tanzanije, Velike Britanije i Venezuele te će nastupiti u 16 sportskih disciplina.

Zvonko Milas, državni tajnik Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, koji je prvi put organizator Igara, ne krije zadovoljstvo zanimanjem koje su pobudile 4. hrvatske svjetske igre među mladim Hrvatima diljem svijeta. „Hrvatske svjetske igre su uistinu poseban događaj koji nas, na najljepši način - uz sport, kulturu, druženje - povezuje i spaja. Okuplja u jedno - i matičnu domovinu, Hrvate iz Bosne i Hercegovine, hrvatsku nacionalnu manjinu i hrvatsko iseljništvo. Impresivno je vidjeti kako s puno ljubavi, bez obzira na prostornu i vremensku udaljenost, naši ljudi, Hrvati raseljeni na pet kontinenata i njihovi potomci, čuvaju i njeguju svoj hrvatski identitet. Znak

je to duboke privrženosti domovini predaka, dokaz da Hrvatsku osjećaju ‘svojom’, na što uistinu svi možemo biti i jesmo ponosni.“

Tijekom Igara, Hrvati koji dolaze iz dalekih krajeva, a koji do sada nisu imali priliku, moći će upoznati ljepote naše domovine, hrvatsku kulturu i povijest. Osim što jačaju naše zajedništvo i potiču očuvanje nacionalne svijesti među Hrvatima u svijetu, Hrvatske svjetske igre otvaraju vrata i mnogim drugim konkretnim

inicijativama i projektima – obrazovnim, kulturnim, gospodarskim. Isto tako, uvjeren sam da će Igre potaknuti želju u mnogih mladih za povratkom i trajnim ostankom u domovini svojih predaka.

Vinko Sabljo, predsjednik Hrvatskoga svjetskog kongresa, koji je suorganizator Igara, naglašava: „Ovo su četvrte Igre i kao koordinator Igara, u ime Hrvatskoga svjetskog kongresa, s ponosom mogu reći da su ove Igre oborile sve rekorde, kako po broju sudionika tako i

broj mladih iz cijelog svijeta: „Bit će impresivno vidjeti kako naši ljudi, Hrvati raseljeni na pet kontinenata i njihovi potomci, s puno ljubavi, bez obzira na prostornu i vremensku udaljenost, čuvaju i njeguju svoj hrvatski identitet. Nazočnost natjecatelja u Zagrebu potvrda je čvrstih i neraskidivih veza između domovinske i iseljene Hrvatske.“

„Ponosni smo što se i HRT – prvi put kao medijski pokrovitelj – uključio i pružio potporu ovome jedinstvenom projektu

koji ujedinjuje i spaja hrvatski narod, ma gdje živio“, rekao je Renato Kunić, ravnatelj Programa HRT-a koji je najavio i buduće aktivnosti koje HRT, u suradnji sa Središnjim državnim uredom za Hrvate izvan Republike Hrvatske, planira napraviti u cilju jačanja programskih sadržaja namijenjenih Hrvatima izvan Republike Hr-

vatske. U tom smislu posebice je istaknuto ponovno otvaranje dopisništva HRT-a u Sarajevu i Mostaru te ponovna uspostava Međunarodnoga televizijskog programa za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Na predstavljanju je istaknuto kako su IV. hrvatske svjetske igre posebne i po velikom odazivu volontera – studentskih i udruga mladih iz Republike Hrvatske koji će, kao svojevrsni domaćini, svojim sunarodnjacima iz 31 zemlje svijeta nastojati boravak

Anton Cankariz Tivta na Crolimpijadi u Zagrebu 2014.

po broju država iz kojih dolaze sudionici. Jer nisu u pitanju samo sportska natjecanja, već i druženja kako bismo jedni druge susreli, domovinu bolje upoznali i uvjerali se da naša Hrvatska nije uzaludno poznata i po drugom imenu, Lijepa Naša.“

Olivera Majić, zamjenica gradonačelnika Grada Zagreba, izrazila je zadovoljstvo i ponos što će Zagreb – glavni grad Republike Hrvatske, ponovno, nakon 2014., ugostiti veliki

u domovini predaka učiniti nezaboravnim.

Za vrijeme trajanja Igara, sudionici i natjecatelji bit će smješteni u Studentskome domu Stjepana Radića u Zagrebu. Uz sportski i natjecateljski dio, pripremit će se i mnogobrojni drugi kulturni, turistički i zabavni sadržaji kako bi sudionicima Igara približili hrvatski kulturni i društveni život te kako bi im boravak u Lijepoj Našoj bio nezaboravan. Organizator IV. hrvatskih svjetskih igara su Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Hrvatski svjetski kongres. Igre se održavaju pod visokim pokroviteljstvom Kolinde Grabar Kitarović, predsjednice RH i pokroviteljstvom Hrvatskoga sabora i Grada Zagreba.

Potporu uspješnoj realizaciji ovogodišnjih Igara dali su: Grad Zagreb, Ministarstvo obrane, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Ministarstvo turizma, Ministarstvo zdravstva, Studentski centar Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska turistička zajednica, Turistička zajednica Grada Zagreba, Hrvatski olimpijski odbor i drugi. Medijski pokrovitelji su HRT, Večernji list i Slobodna Dalmacija.

Da podsjetimo: Hrvatske svjetske igre do sada su održane dva puta u Zadru (2006. i 2010.) i jedanput u Zagrebu (2014.). Hrvatsko građansko društvo, kao član Hrvatskoga svjetskog kongresa, organiziralo je nastup sportaša iz Crne Gore na Crolimpijadi u Zadru 2010. godine. Natjecali su se u tenisu i osvojili zlato u paru, srebro i broncu pojedinačno, u plivanju je osvojena bronca, u boćanju je osvojena bronca, vaterpolisti i nogometaši osvojili su zlato.

Anton i Dejan Petković, Zagreb 2014.

Nastupili smo i na Igrama u Zagrebu 2014. godine, ali smo postigli lošije rezultate. Dva zlata u boćanju u disciplini parovi i dva srebra i jednu broncu pojedinačno, broncu u plivanju i jedno četvrto mjesto.

Za natjecanje na IV. svjetskim igrama u Zagrebu prijavili smo natjecatelje u malome nogometu, plivanju, boćanju, tenisu i judu, ukupno 20 sportaša.

CROATIAN
WORLD
GAMES

Zagreb 2014.

U KOTORU, GRADU SVJETSKJE KULTURNE BAŠTINE, UPRIILIČENA
POČETKOM LIPNJA IZNIMNA IZLOŽBA:

Hrvatska nematerijalna kulturalna baština na UNESCO-voj listi

Priredila:
Tijana Petrović

Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Crnoj Gori i Generalni konzulat RH u Kotoru, u suradnji s Ministarstvom kulture Republike Hrvatske, Etnografskim muzejom Zagreb i Hrvatskim nacionalnim vijećem Crne Gore organizirali su 8. lipnja u Kotoru u Multimedijalnoj dvorani crkve sv. Pavla izložbu „Hrvatska nematerijalna kulturalna baština na UNESCO-voj listi“.

Izložbu, koja je nastala na inicijativu Ministarstva kulture RH 2011. godine, realizirali su djelatnici Etnografskog muzeja, a rezultat je dugogodišnjeg rada i nastoja-

„Vrijednost i krhkost nematerijalne baštine, njena temeljna identitetska, ali i univerzalna vrijednost koja nadilazi nacionalne granice, trajno nas obvezuje na njeno pomno promišljanje, stručno proučavanje i čuvanje kako bismo ideje tolerancije, zajedništva i poštivanja raznolikosti predali u nasljeđe budućim generacijama“

nja RH i Ministarstva kulture kao vodećeg tijela za čuvanje i zaštitu kulturnih dobara, s lokalnim zajednicama, stručnjacima i nositeljima dobara, na upisu hrvatskih kulturnih dobara na Svjetsku listu. Autorica izložbe je dr. sc. Iris Biškupić Bašić, viša kustosica, a autorica likovnog postava dizajnerica je Nikolina Jelavić Mitrović.

Izložbu je otvorio veleposlanik Republike Hrvatske u Crnoj Gori Veselko Grubišić. On je rekao da mu je čast otvoriti izložbu baš u Kotoru, gradu bogate povijesti i kulturne baštine, koju je UNESCO 1979. godine prepoznao i uvrstio ga na svoj popis zaštićene svjetske kulturne baštine.

„S ponosom mogu ustvrditi kako su u stvaranju i baštinjenju kulturnog bogatstva Kotora i Boke kotorske sudjelovali i sudjeluju s vrlo značajnim udjelom baš pripadnici autohtonoga hrvatskog naroda Crne Gore.

Izložba koju večeras otvaramo svjedoči o posebnoj pozornosti koju Republika Hrvatska posvećuje nematerijalnoj baštini manjina u Hrvatskoj,

kao i zastupljenosti ranjivih skupina u lokalnoj zajednici. Vrijednost i krhkost nematerijalne baštine, njena temeljna identitetska, ali i univerzalna vrijednost koja nadilazi nacionalne granice, trajno nas obvezuje na njeno pomno promišljanje, stručno proučavanje i čuvanje kako bismo ideje tolerancije, zajedništva i poštivanja raznolikosti predali u nasljeđe budućim generacijama”, istaknuo je veleposlanik Grubišić.

On je podsjetio da Republika Hrvatska na UNESCO-voj Reprezentativnoj listi nematerijalne baštine čovječanstva ima upisano čak 14 dobara, kao i jedno nematerijalno dobro na UNESCO-voj Listi ugrožene nematerijalne kulturne baštine kojoj je potrebna hitna zaštita, što je čini najzastupljenijom od svih europskih zemalja na ovoj listi.

„Ovdje prikazujemo samo fragmente bogate hrvatske kulturne baštine. Cilj nam je upoznati vas s posebnosti i različitosti naše baštine, kao povijesnog kontinuiteta koji se prenosi s generacije na generaciju, kao i s hrvatskim

kulturnim identitetom te podići svijest o važnosti i potrebi očuvanja vaše, kao i naše zajedničke kulturne baštine – kulturne baštine kojom i Crna Gora bogati čovječanstvo i kojom će obogatiti sutra Europsku uniju.”

Veleposlanik Grubišić uputio je riječi zahvale svima koji su pridonijeli da ova izložba bude realizirana i naglasio njezin nesumnjiv značaj u jačanju crnogorsko-hrvatskog prijateljstva te budućim kulturnim događajima u odnosima dviju država.

U ime Etnografskog muzeja u Zagrebu prisutne je pozdravila Ana Matković. Ona je rekla da je izložba prvi put otvorena 2011. godine u Splitu te da je od tada prikazana u Skoplju, Budimpešti, Beču, Bihaću, Bratislavi, Šangaju, Varaždinu, Lepoglavi, Zagrebu, Opatiji i na Hvaru. „Iznimno nam je drago da izložba gostuje u Kotoru zahvajući zanimanju naših kolega koji su prepoznali njezinu vrijednost. Na ovaj način želimo prenijeti dio naše nematerijalne baštine kojom se ponosimo i prenosimo je na sve buduće generacije. Do 2017. godine na tri različite UNESCO-ve liste uvršteno je

Veleposlanik Republike Hrvatske u Crnoj Gori Veselko Grubišić

15 dobara. Od toga je 13 dobara upisano na Reprezentativnu listu nematerijalne baštine čovječanstva, a po jedno dobro u Popis nematerijalne baštine kojoj treba hitna zaštita i u Registar najboljih praksi očuvanja nematerijalne zaštite”, rekla je Matković.

Uz mnogobrojne posjetitelje, ovoj značajnoj i zanimljivoj multimedijalnoj izložbi nazočili su: Adrijan Vuksanović, poslanik Skupštine u Crnoj Gori; Hrvoje Vuković, konzul RH u Kotoru; Zvonimir Deković, predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća; svećenici

Kotorske biskupije, predsjednik HGD-a Mario Brguljan, predstavnik hrvatskih udruga u Crnoj Gori, kao i predstavnici Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava Crne Gore. Ugodnu večer muzikom su obojili Poly & Lungomare.

Na Reprezentativnu listu nematerijalne baštine čovječanstva uvršteni su:

1. Čipkarstvo u Hrvatskoj
2. Dvoglasje tijesnih intervala Istre i Hrvatskog primorja
3. Festa svetog Vlaha, zaštitnika Dubrovnika
4. Godišnji proljetni op-hod Kraljice ili Ljelje iz Gorjana
5. Procesija za Križen na otoku Hvaru
6. Umijeće izrade drvenih tradicijskih dječjih igračaka s područja Hrvatskog zagorja
7. Godišnji proljetni op-hod Zvončara s područja Kastavštine
8. Medičarski obrt na području sjeverne Hrvatske
9. Sinjska alka, viteški turnir u Sinju
10. Bećarac, tradicijski glazbeni žanr s područja istočne Hrvatske
11. Nijemo kolo Dalmatinske zagore
12. Klapsko pjevanje
13. Mediteranska prehrana
14. Ekomuzej Batana (Registar najboljih praksi u očuvanju nematerijalne baštine)
15. Glazbeni izričaj ojkane (Lista nematerijalne baštine kojoj je potrebna hitna zaštita).

Graditelj Rima - papa s Jadrana

Papa Sixto V.

Priredila:
Tijana Petrović

U multimedijalnoj dvorani crkve sv. Pavla u Kotoru prikazan je 20. lipnja dokumentarni film „Graditelj Rima - papa s Jadrana“, u kojem je predstavljen život i djelo pape Siksta V., pape čije je podrijetlo vezano uz Boku kotorskiju. Film autora Nika Kostanića i redatelja Davora Borića snimljen je prije dvije godine i već je nekoliko puta prikazivan na hrvatskoj televiziji. Organizatori ovog događaja bili su Hrvatsko nacionalno vijeće

Papa Sixto V. učinio je za Rim, uvjetno rečeno, više nego deset papa prije i deset poslije njega i to u nepojmljivo kratkom vremenskom razdoblju od samo pet godina.

Crne Gore, Kotorska biskupija i Hrvatska radiotelevizija.

U ime Hrvatskoga nacionalnog vijeća prisutne je pozdravio Zvonimir Deković i istaknuo da nas ovaj film podsjeća na drevnost Kotorske biskupije, koja se spominje već

u prvoj polovici V. stoljeća, pa tako nije ni čudo da jedan papa potječe s ovih bokeških prostora. On je naglasio da se u filmu spominje i biskup Ivan 809. godine s najstarijom bratovštinom pomoraca na svijetu, što je potvrda da je na

Don Anton Belan

Autor filma Niko Kostanić

ovim prostorima kršćanstvo u kontinuitetu prisutno više od jednog tisućljeća.

O papi Sixtu V. govorio je don Anton Belan, generalni vikar Kotorske biskupije koji je, uz hrvatske i talijanske sugovornike, jedan od sudionika prikazanog dokumentarca.

„Za umjetnost davno je već rečeno da se rodila u Grčkoj, a umrla u Firenci sa zadnjim Medicima, obitelji koja je crkvi dala bezbroj mecena u svim granama umjetnosti. Osim trojice papa iz obitelji Mediči, bilo je i dvadesetak kardinala. Nitko od njih nije bio svetac, barem ne onaj od Crkve službeno proglašen.

Tragovi njihovog mecenastva zadivljuju i danas, ne samo kršćanski svijet, više nego hagiografije svetaca. Zato je suvremena pastoralna hodegetika pozvana u toj činjenici pronaći učinkovite načine evangelizacije.

Renesansa daje pape mecene, a ne pape svece. Zašto? Teocentrizam srednjega vijeka

nestaje pred antropocentrizmom i humanizmom renesanse. Snažno oživljava interes za klasiku i humanističke znanosti. Stoga papinstvo gubi religioznu dimenziju, ali osvaja, bez premca, prestiž u promociji kulture i umjetnosti. I pape su ljudi koje oblikuje vrijeme. Najeklatantniji primjer takvog pape jeste Sixto V. Učinio je za Rim, uvjetno rečeno, više nego deset papa prije i deset poslije njega i to u nepojmljivo kratkom vremenskom periodu od samo pet godina. Da je tada bilo Guinnessove knjige u njoj bi on, sasvim sigurno, zauzeo počasno mjesto.

Poslije njega ni jedan se papa nije htio prozvati njegovim imenom. U povijesti Crkve nije bilo Sixta VI.! Mnogi ga nisu voljeli, ali su ga se zato plašili. Gazio je sve pred sobom što se protivilo njegovom poimanju temporalnog i duhovnog vladara. Nas sasvim sigurno ne bi toliko zanimao da porijeklom nije bio iz Boke, iz mjesta Bijelske Kruševice,

danas općina Herceg Novi, koje su u njegovo vrijeme bile u sklopu Dalmacije i Mletačke Republike.

Nadbiskup Andrija Zmajević (*1624. -+ 1694.) u manuskriptu nastalom 1675. godine, koji nosi naslov *Daržava sveta slavna i kreposna carkovnoga lijetopisa*, piše: 'Sixto V., papa od godine 1585., u Montaltu, mjestu Marke Jankinske, porodi se od ubozijeh roditelja Damlatina oca iz Kruševica, sela u našoj Boci od Kotora, nedaleko od Perasta našega mjesta.' Preuzimajući ovaj podatak od Zmajevića, ostali pisci života Sixta V., porijeklom iz Boke, poput Toma Popovića u knjizi Herceg Novi, Zadar 1883., umjesto Dalmatin piše Slavjana. To isto preuzima i Petar Šerović 1930. godine u članku o porijeklu pape Sixta V. Također isto čini i Pavao Butorac 1932. godine kada piše članak o porijeklu Sixta V. Slavjanin obuhvata mnogo širi geografski i

etnički prostor nego Dalmatin, što otežava etničku odrednicu.

Godine 1662., Morinj, Kostanjica, Kruševica, Bijela i Jošica još su bili dijelom naseljeni katolicima, a dijelom pravoslavnim pučanstvom. *Partim a catholicis, partim a scismaticis habitari (Illyricum sacrum t. VI. 418 - 419)*. U ovim mjestima pastoralno je djelovao peraški opat Andrija Zmajević te je o porijeklu Sixta V. mogao čuti ne samo u Kruševicama, nego i u Rimu gdje je studirao. Pridjev *ilirski* koji je kroz povijest nosio Zavod i kaptol sv. Jeronima u Rimu u najvećoj mjeri je označavao hrvatske zemlje. Stoga godine 1665. Ivan Lučić Trogiranin i Stjepan Gradić Dubrovčanin donose presudu značenja pridjeva *ilirski* te zaključuju da se ovaj naslov odnosi na četiri pokrajine: Dalmacija, Hrvatska, Bosna i Slavonija. *Illyricus* je najčešći latinski ekvivalent za pridjev *hrvatski*.

Briga pape Sixta V. za ovaj Zavod i kaptol u Rimu najbolje govori o njegovom porijeklu, koje će nam ovaj dokumentarni film nastojati osvijetliti i približiti.“

Prisutnima se obratio i autor filma Niko Kostanić rekavši da

Predsjednik HNV-a Zvonimir Deković

su na prikazanom projektu radili mjesecima, prethodno godinu dana sakupljajući građu iz arhiva ili razgovarajući s ljudima koji o toj temi znaju nešto više. „Ovaj film pokušava odgovoriti na tri pitanja: tko je bio Sixto V., koja je njegova nacionalna pripadnost, koliko je učinio za crkvu, sam grad Rim i njegovu arhitekturu.“

Uz mnogobrojne zainteresirane posjetitelje, prikazivanju ovoga značajnoga dokumentarnog ostvarenja nazočili su i veleposlanik Republike Hrvatske u Crnoj Gori Veselko Grubišić, kao i konzul Republike Hrvatske u Crnoj Gori Hrvoje Vuković.

*HODOČAŠĆE ČLANOVA HRVATSKOGA KATOLIČKOGA LIJEČNIČKOG
DRUŠTVA, PODRUŽNICE BRANIMIR RICHTER ZAGREB I ORATORIJSKOG
DRUŠTVA CRKVE SV. MARKA U VENECIJU, 22. –24. LIPNJA 2017.*

U očekivanju kanonizacije

SLUŽBENICA BOŽJA
Ana Marija Marović

Umrla na glasu svetosti, 3. listopada 1887. godine

Glavni povod za hodočašće bio je proslava blagdana Presvetog Srca Isusova, a također su tim povodom časne sestre u samostanu koji je osnovala Ana Marija Marović organizirale svečano misno slavlje u kapeli u kojoj počivaju zemni ostaci utemeljiteljice ovog reda i samostana.

Pišu:

Rafaela Tripalo i Rok Čivljak

Od 22. do 24. lipnja 2017. godine članovi Podružnice Branimir Richter Zagreb Hrvatskoga katoličkoga liječničkog društva (HKLD) i Oratorijskog društva crkve sv. Marka hodočastili su u Veneciju na grob službenice Božje Ane Marije Marović na poziv sestara posvećenih zadovoljštini Presvetog Srca Isusova i Bezgrješnog Srca Marijina (Suore della Riparazione al Sacratissimo Cuore di Gesù e di Maria Immacolata).

Glavni povod za hodočašće bio je proslava blagdana Presvetog Srca Isusova, a također su tim povodom časne sestre u samostanu koji je osnovala

Ana Marija Marović organizirale svečano misno slavlje u kapeli u kojoj počivaju zemni ostaci utemeljiteljice ovog reda i samostana. Glavni duhovnik ovog hodočašća bio je vlč. Odilon Singbo, sveučilišni kapelan Hrvatskoga katoličkog sveučilišta, kojemu su se u dušebrižništvu pedesetak hodočasnika pridružili vlč. Dejan Turza, svećenik Kotorske biskupije, te vlč. Josip Horvat, svećenik Zagrebačke nadbiskupije koji privremeno boravi u Veneciji na doktorskom studiju kanonskog prava.

Prvog dana hodočašća vlč. Odilon predvodio je misno slavlje u crkvi Santa Maria dei Servi, koji je nekada pripadao servitima (Red slugu Blažene Djevice Marije), a danas se nalazi u sklopu samostana, neposredno uz kapelu službenice Božje Ane Marije Marović. Hodočasnici su se svetom misom i klanjanjem pred Presvetim

duhovno pripremili za glavni događaj hodočašća – susret s Presvetim Srcem Isusovim za oltarom koji se nalazi neposredno iznad groba službenice Božje Ane Marije Marović.

Ana Marija Marović rođena je 7. veljače 1815. u Veneciji u uglednoj obitelji **podrijetlom iz Dobrote** u Boki kotorskoj, kao jedino dijete bogatog trgovca koji je svojoj kćeri omogućio najbolje učitelje onoga vremena u pripremi za bogatu udaju. Ana Marija se bavila umjetnošću u mladosti, posebice slikanjem, glazbom i pisanjem pjesama. No, ugledni venecijanski svećenik mons. Daniele Canale, koji joj je bio duhovnik, odvratio ju je od svjetovnog života te se ona odlučila za redovnički život. Godine 1838. osnovala je Pobožno društvo posvećeno tajni Srca Isusova, a 1862. Ana Marija pokreće novu žensku redovničku družbu za pomoć

ugroženim ženama, osobito onima otpuštenim iz zatvora i odbačenim od društva. Papa bl. Pio IX. odobrio je 1864. pravila za život u novoosnovanom institutu koja je sastavila s. Ana Marija, čime je prihvatio novu kongregaciju u Katoličkoj crkvi. Danas se institut službeno zove L'istituto delle Suore della Riparazione al Sacratissimo Cuore di Gesù e di Maria Immacolata, a u spomen na osnivačicu reda i njezinog duhovnika s kojim je pokrenula cijelu zajednicu institut se skraćeno naziva Istituto Canal-Marovich. Ana Marija Marović umrla je 3. listopada 1887. u Veneciji na glasu svetosti, a otvoren je dijecezanski proces za njezinu beatifikaciju jer je obavljajući svoju službu iskazivala herojske vrline. Kongregacija za proglašenje svetih ocijenila je 17. prosinca 2007. život Ane

Marije Marović prepun vrhunskim krepostima.

Ana Marija Marović bila je uzor i inspiracija prim. dr. Vlatku Perčinu, pedijatru rodom iz Tivta u Boki kotorskoj, koji je postavši dopredsjednikom HKLD-a osvijestio važnost štovanja Ane Marije Marović i među članovima HKLD-a koji su prvi put hodočastili na njezin grob 2009. godine. Osim što je godinama organizirao hodočašća Bokelja u Veneciju, prim. Perčin je i koautor knjige o njezinome životu - Ana Marija Marović: monografski prikaz života i rada. Nakon njegove smrti, članovi obitelji Perčin nastavili su biti glavna poveznica između sestara Instituta Canal-Marović i HKLD-a te su se i ovoga puta pridružili hodočašću u Veneciju koje u ime HKLD-a pred-

vodio dopredsjednik Društva doc. dr. sc. Rok Čivljak.

Posljednjeg dana hodočašća, na svetkovinu rođenja svetog Ivana Krstitelja, održana je hodočasnička misa u veličanstvenoj Bazilici svetog Marka uz koncelebraciju oba duhovnika, vlč. Turze i vlč. Odilona. Na oduševljenje mnogih turista i posjetitelja bazilike, liturgijsko pjevanje predvodili su članovi Oratorijskog zbora Cantores sancti Marci crkve sv. Marka iz Zagreba koji su sudjelovali i na svim drugim liturgijskim događajima tijekom hodočašća. Uz djela Mauricea Duruflea i Pierluigija Palestrine, Cantoresi su Talijane, a osobito časne sestre koje su ih velikodušno ugostile, oduševili izvedbama sakralnih djela hrvatskih skladatelja Franje Dugana, Mate Leščana

i Krste Odaka, a u neformalnom druženju sa sestrama izveli su i završnicu Zajčeve opere 'Nikola Šubić Zrinjski' - U boj, u boj. Zbor su predvodili dirigent Jurica Petar Petrač te Pavao Mašić, koji je ne samo glavni orguljaš crkve sv. Marka na Gornjem gradu, već i predsjednik Oratorijskog društva crkve sv. Marka.

Bilo je ovo prvo zajedničko hodočašće članova HKLD-a i Oratorijskog društva crkve sv. Marka s poznatim Cantoresima, koje se pokazalo kao neobična, ali nadahnuta kombinacija koja je rezultirala obostranim zadovoljstvom i duhovnim obogaćenjem, poglavito u promociji štovanja i zagovaranja kanonizacije službenice Božje Ane Marije Marović.

NAJSTARIJA BRATOVŠTINA POMORACA NA SVIJETU NIZOM SVEČANOSTI
PROSLAVILA SVOJ DAN

Pomorska bratovština u kojoj se ogledaju stoljeća

**Prave vrijednosti
uvijek
preživljavaju
i daju obilne
plodove ako ima
dovoljno ljudi koji
u njih vjeruju i
koji su spremni
da ih svjedoče
i da se za njih
zalažu.**

Priredila:
Tijana Petrović

Dan Bokeljske mornarice 26. lipnja tradicionalno je proslavljen nizom svečanosti, u spomen na 26. lipnja 1463. godine kada je objavljen prvi sačuvani Statut ove najstarije bratovštine pomoraca na svijetu.

Svečana ceremonija otpočela je na Pjaci od kina, ispred Doma Bokeljske mornari-

ce okupljanjem 76 mornara Glavnog odreda, gdje je major Gracija Abović podnio raport viceadmiralu Iliji Radoviću, koji je obavio smotru. Matični odred iz Kotora predvodio je komandant odreda kap. Zlatko Moškov, podružnim odredom iz Tivta komandirao je kap. Gracija Škanata, a odredom iz Herceg Novog kap. Dejan Verigo. Odred združenih mornara odjevenih u tradicionalne uniforme odmarširao je do trga

ispred katedrale sv. Tripuna, gdje je predsjednik Općine Vladimir Jokić predao državnu zastavu barjaktaru Graciji Nikoliću iz Donje Lastve.

Uz pratnju Gradske muzike, mnogobrojnih turista i građana Kotora, mornari su tradicionalno obišli grad i pred Glavnim gradskim vratima predali raport admiralu Antunu Sbutegi. Predsjednik Općine Kotor Vladimir Jokić uručio je admiralu ključeve grada, što simbolizira trodnevnu predaju gradske vlasti na upravu kotorskim mornarima.

Smotra pred Glavnim gradskim vratima

Predaja ključeva grada Admiralu Bokeljske mornarice

Vladimir Jokić, Antun Sbutega i Janko Ljumović

Nakon ceremonijalnog nastupa na Trgu od oružja odigrano je kolo Bokeljske mornarice koje se izvodi u dvanaest figura. Po drevnom običaju na samome kraju u kolo, noseći crnogorsku zastavu i zastavu Bokeljske mornarice, ušli su admiral, biskup, predsjednik Općine, mali admiral, a ove godine i ministar kulture u Vladi Crne Gore Janko Ljumović.

U sklopu svečanosti u palači „Grgurina“, Pomorski muzej Crne Gore Kotor, Ministarstvo kulture i Bokeljska mornarica organizirali su promociju brošure „Bokeljska mornarica“, autora prof. dr. Antuna Sbutega.

Ministar Janko Ljumović, autor Antun Sbutega i direktor Pomorskog muzeja CG Andro Radulović

Predstavljena brošura „Bokeljska mornarica“

Bogato ilustrirana brošura na 40 stranica predstavljena je mnogobrojnoj publici, upravo na dan slavne Mornarice.

Prisutne je pozdravio Andro Radulović, direktor Pomorskog muzeja Crne Gore u Kotoru.

On je rekao da je u Kotoru, prema pretpostavkama, još u devetom i desetom stoljeću, postojalo Udruženje mornara, a datum 26. lipnja 1463. godine vezan je uz donošenje Statuta bratovštine kotorskih pomoraca.

On je istaknuo čvrste veze Bokeljske mornarice i Muzeja, naglasivši potporu koju Pomorski muzej pruža ovoj

instituciji u nastojanjima i zalaganjima za što kvalitetnije i adekvatnije vrednovanje, kao i prezentiranje ukupnog značaja i bogatstva u tradicijskome očuvanju svih njezinih elemenata.

„U vremenima kada govorimo o značaju kulturnog identiteta uopšte i kada je Ministarstvo kulture kreiralo projekt Kreativna Crna Gora – identitet, imidž, promocija – valja podsjetiti da je Bokeljska

mornarica čvrsto utkana u temelje crnogorske državnosti i suštinski dio njene lokalne, nacionalne i međunarodne prepoznatljivosti. Nezamislivo je, naime, pomisliti na kulturni identitet Crne Gore bez slike kola Bokeljske mornarice ispred katedrale svetog Tripuna ili na Trgu od oružja”, rekao je Janko Ljumović, ministar kulture u Vladi Crne Gore i podsjetio da Bokeljska mornarica predstavlja najkompleksnije nematerijalno kulturno dobro Crne Gore, koje je stavljeno pod zaštitu Zakona od 2013. godine. „Publikacija koju večeras promoviramo predstavlja jedan od načina prezentacije kojima Ministarstvo kulture želi da Bokeljsku mornaricu pozicionira u savremenosti na način da njena vrijednost bude predmet permanentnih aktivnosti ka različitim vrstama javnosti i da zaštita, izučavanje, valorizacija i prezentacija tradicije koju Bokeljska mornarica predstavlja bude u fokusu aktivnosti svih aktera tog značajnog i odgovornog posla”, rekao je Ljumović.

Admiral Bokeljske mornarice i autor brošure izrazio je golemu zahvalnost onima koji su, tijekom stoljeća, pisali o ovoj jedinstvenoj pomorskoj bratovštini i tako dokumentirali povijest za nas i buduće generacije. Brošura o Bokeljskoj mornarici proizišla je iz potrebe da se slikovitim fotografijama, kratkim i popularnim tekstovima, na različitim jezicima, širokoj publici pruže informacije o povijesti i sadašnjosti.

„Želim naglasiti da ova knjižica od 40 stranica nema pretenzija za otkrivanje novih povijesnih činjenica niti daje nove interpretacije već poznatima. Iako imam znatno iskustvo u pisanju raznih vrsta tekstova, od novinskih članaka do znanstvenih radova i

literarnih djela, mogu reći da mi je pisanje ovog teksta bilo posebno komplicirano. Čini mi se, naime, lakšim pisati duge tekstove i knjige povijesnog karaktera, nego jedan vrlo koncizni tekst koji treba sintetizirati više do XII stoljeća iznimno bogate povijesti Mornarice, pomorstva, Kotora i Boke. Trudio sam se da ne pišem samo o najvažnijim činjenicama i procesima koji se tiču Mornarice jer je njezina povijest integralni dio ukupne povijesti Kotora, Boke, Jadrana i Mediterana, pa je bilo nužno i njih obuhvatiti barem elementarno. Kada se pišu ovakvi tekstovi, rekao bih enciklopedijskoga karaktera, nije problem što napisati, nego što pak izostaviti.”

Sbutega je naglasio da brošura nije namijenjena samo turistima koji posjećuju Kotor, već i građanima Boke i Crne Gore kako bi upoznali golemo bogatstvo koje su nam preci ostavili, sačuvali ga i na pravi način valorizirali.

„Povijest Bokeljske mornarice i danas je vrlo aktualna i inspirativna zbog nekoliko razloga, a prije svega zato što svjedoči da je moguće sačuvati fundamentalne duhovne, moralne i kulturne vrijednosti te se istodobno prilagoditi novim i modernim vremenima i dinamičnim promjenama našega globaliziranog svijeta. Prave vrijednosti, uvjeren sam, uz sve probleme, uvijek preživljavaju i daju obilne plodove ako ima dovoljno ljudi koji u njih vjeruju i koji su spremni da ih svjedoče i da se za njih zalažu”, zaključio je autor ove vrijedne publikacije.

Biranim notama prepoznatljivog kola Mornarice i kultne pjesme „Bokeljska noć” večer su oplemenile profesorice flaute Angela Mijušković i Andrea Živković. Program je vodila Dolores Fabian.

OTVORENA 24. SAMOSTALNA
UMJETNIKOVA IZLOŽBA,
NOVI CIKLUS KOLAŽA ŽELJKA BRGULJANA
U ZAVIČAJNOME MUZEJU U OZLJU

„NEBO, OBRISI, SJENE“

**Čitav ciklus čine kompozicije vrlo
homogene ne samo po motivima, nego
i po skupu bliskih dojmova. One su
apartne, nenametljivo nadrealne, tihe,
posvećene**

Piše:

Nikola Albaneže

U Zavičajnome muzeju u Ozlju, u povijesnome kompleksu utvrđenoga grada – dvorca Ozalj, 24. lipnja 2017. otvorena je 24. samostalna izložba Željka Brguljana pod nazivom „Nebo, obrisi, sjene“, na kojoj je izložen umjetnikov novi ciklus kolaža. Na otvorenju prisutne je pozdravio ravnatelj Zavičajnog muzeja, mag. Stje-

pan Bezjak, koji je, konstatirajući da izložbu čini 47 kolaža, istaknuo njihove značajke koje koncizno određuju rad autora; uočio je, naime, da su likovi u Brguljanovim kolažima podređeni prostranstvima plavetnila neba, mora i planina, a boja kroz „igru“ nebeskog svjetla i sjena daje radovima jedinstven estetski doživljaj. Naglasio je da im je čast ugostiti izložbu autora za kojeg se može reći da je vodeći hrvatski umjetnik u

tehnicima kolaža, poznat i u Europi i SAD-u.

Dvanaestogodišnji raspon između dviju izložbi Željka Brguljana u Zavičajnome muzeju u Ozlju upravo je razdoblje u kojemu pratim njegov autorski rad budući da je moj prvi osvrt na njegovo umjetničko djelo bio upravo predgovor u katalogu izložbe u Ozlju 2005. Zato sam u prilici svjedočiti sažimanju i smirivanju autorova izraza. Čitav ciklus čine kompo-

Pogled IV, 2017, vl. Zavičajni muzej Ozalj

zicije vrlo homogene ne samo po motivima, nego i po skupu bliskih dojmova. One su apertne, nenametljivo nadrealne, tihe, posvećene. Izražavaju nostalgiju za nekim prošlim danima i eskapizam s obzirom na izostanak problematiziranja društvenih aktualnosti (no treba imati na umu da ponekad i prikaz cvijeta umjesto barikada također može biti iskaz nepristajanja). Zajednički im je i postupak koji Brguljan pri-

mjenjuje. Bez mnogo dopuna, on jednostavno smješta likove klasičnih razdoblja u drugu, najčešće krajobraznu okolinu, pazeći pritom na postizanje simboličke i estetske ravnoteže.

Međutim, s obzirom na cjelinu opusa, opravdano je ustvrditi kako je Željko Brguljan, na kamenu naslijeđa, ojačanom probranim kulturološkim vrednotama, izgradio začudan i jedinstven opus koji

u tematsko-motivskom pogledu odlikuju tri izvora: zavičaj, čije spone unose nostalgичnu liričnost; kršćanska ikonografija, zaslužna za spiritualnu dimenziju; te kompendij povijesti umjetnosti kao zalihost antologijskih fragmenata.

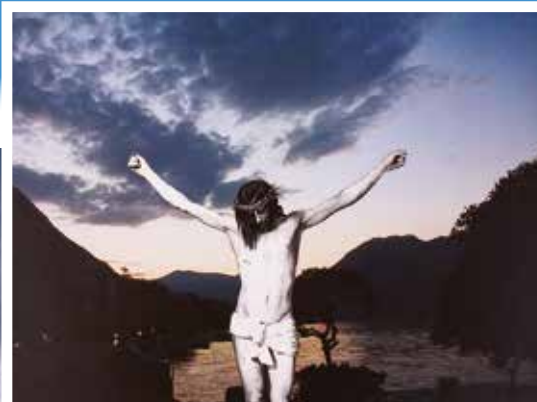
U preklapanju slojeva papira, u recikliranju kako samoga materijala tako i fragmenata povijesnoga bivanja, u koordiniranju čitkih morfema i amorfnih konglomerata reda-

Pogled IV, 2017

ju se poput snoviđenja prizori čije nadrealističke kompozicije usredotočuju slojevitosti ljudske egzistencije. Na objektivnom, dapače i racionalnom temelju Brguljanovih postupaka, jača očaranost, otajstvenost. Od slika sklapa svoj svijet, a zaokupljeni promatrač osjeća se ne samo kao posjetitelj, nego i kao sudionik njegove sveobuhvatne povijesno-zavičajne građevine... Predmeti, sjećanja, spoznaje... okružuju, plave, ispunjaju... krvotok čovjeka kasne civilizacije obremenjena poviješću: općom, nacionalnom, osobnom... Jedinствен bokokotorski krajolik, na čijem zadnjem planu uvijek stoji planinski masiv, svojim je ritmom utjecao na poetiku Željkovih kolaža; sasvim izravno to se očituje u specifičnim pozadinama na kojima, najčešće, gradi kompozicije.

Stvaralaštvo Željka Brguljana, ne samo po motivima i te-

Ed è subito sera IV, 2017

svu citatnost, ostaje osobno i originalno'. Vizualne transpozicije Brguljan delikatno obavlja. Savršeno smješteni u novom prostoru, uklopljeni pokretom, oblikom, koloritom ti likovi ugodno žive i u svom novom svijetu. Na djelu je brižljiva organizacija, primjerna usklađenost kompozicija unatoč dispartnosti figura i okruženja; drugim riječima, jukstapozicija pojedinih elemenata nije takva da uznemiri i dezorijentira promatrača, nego je red podvrgnut unutarnjoj logici neograničene imaginacije.

Jedna od bitnih odlika ukupnoga Brguljanova djela nedvojbeno je reafirmacija kulture; duhovni su njezini uzroci, a donose i duhovne rezultate: autor nam ne iznosi samu kulturnu povijest, nego izražava duhovna stanja izazvana kulturnom poviješću. Premda

Vjetar, 2017, vl. Sanda Zenko, Zagreb

Slutnja IV, 2017

uronjen u prošlost, očito je kako ga ne zanima puka povijesna linearnost i pripadajuća narativnost s likovima sa slika starih majstora - on svojim eklekticizmom ističe složen i začuđujući sadržajni kontekst ostvaren oslobađajućom nesputanošću asocijativnih sklopova.

Autor u pravilu organizira likove i predmete kao na pozornici – to je dakle pozornica povijesti, odnosno povijesti kao predstave. Nadrealistički efekti su razmjerno rijetki, dopadljivost nije primarni cilj. Sama pak djela posjeduju reljefnu površinu koja dvodimenzionalnu strukturu proširuju u treću dimenziju kojom dopunjuje iluziju dubine. Kolaži su mu povremeno poput relikvijara razdijeljenih pregradama u mnogostruke odjeljke u kojima kolekcionira ulomke nostalgi-

Crveno sunce II, 2017

je, krhotine sentimentalnosti. Bez obzira na mnogobrojne reference i poštivanje tradicije, čiji je integralni dio, kolažiranje je uvijek podvrgnuto Brguljanovoj želji za istraživanjem novih mogućnosti. Jedan od

provodnih motiva jesu i k nebu usmjerene ruke – simbolična težnja k višem, boljem, plemenitijem... Uz moralnu veže se i 'estetska emocija' te potvrđuje zaključak o univerzalnosti melankolije, odnosno ljubavi i tuge - iskazanih klasičnim figurama.

Brguljanovi kolaži posjeduju sposobnost povezivanja u međuovisnosti objektivnih datosti i subjektivnih dojmova; motiva sagledivih okom i onih sagledivih duhom. Višeznačnim simbolima prolazi s obje strane svijeta – zemaljskog i onostranog. Njegov arhetipski doživljaj svijeta hermetičan je i korijenski udubljen u zavičaj. Obnavljajući određene motive naš autor stalno dopisuje osobni *post scriptum* svoga epistolarnog djela (očekujemo ga i u budućim ciklusima) kojim, umnožavajući odraze, poetizira tajnu svijeta u nemogućnosti njezina odgonetanja.

Gospa od sutona, 2017

Veleposlanik Republike Hrvatske posjetio Cetinje

Gradonačelnik prijestolnice Aleksandar Bogdanović razgovarao je 22. lipnja na Cetinju s veleposlanikom Republike Hrvatske u Crnoj Gori Veselkom Grubišićem.

Gradonačelnik Bogdanović zahvalio je na potpori koju Republika Hrvatska pruža Crnoj Gori u procesu euroatlantskih integracija i istaknuo da suradnja dvije zemlje može biti primjer ostalima u regiji.

On je posebno naglasio suradnju u dijelu privlačenja sredstava iz IPA fondova i podsjetio da su

prijestonica Cetinje i lokalna turistička organizacija, zajedno s Dubrovačko-neretvanskom županijom realizirali projekt 'Mreža vinskog turizma', od čega je Cetinje kao bespovratna sredstva Europske unije dobilo 192 tisuće eura za otvaranje Vinske kuće i postavljanje putokaza do vinarija, kao i otvaranje novih održivih radnih mjesta u Vinskoj kući na Cetinju. Gradonačelnik Bogdanović izvijestio je veleposlanika Grubišića da je u tijeku rekonstrukcija bivšega ruskog veleposlanstva u kojem će biti smješteno Ministarstvo vanjskih poslova, čime će se Cetinju ponovno vratiti status diplomatskog centra Crne Gore.

On je posebno naglasio aktivnosti gradske uprave na planu međunarodne suradnje i istaknuo da je zahvaljujući tim aktivnostima u prethodne četiri godine osigurano više od 20 milijuna eura donacije za gradske projekte.

Veleposlanik Grubišić pohvalio je dobre odnose Republike Hrvatske i Crne Gore, uz posebno naglašavanje potpore koju ova zemlja pruža Crnoj Gori na putu euroatlantskih integracija. On je izrazio zadovoljstvo u dijelu investicija koje provodi gradska uprava, kao i za poticaje koji se nude novim investitorima. Veleposlanik je istaknuo i važnost regionalnih projekata poput projekta Jadransko-jonskog autoputa i Transjadranskoga gasovoda, koji bi značajno pridonijeli dodatnom približavanju zemalja regije i njihovu ekonomskom razvoju.

www.portalanalitika.me

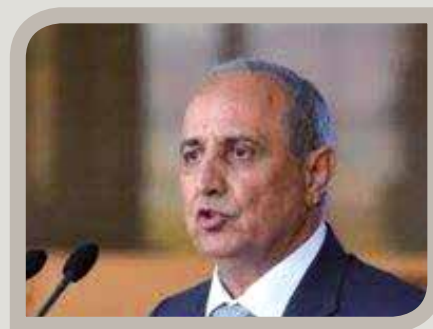
Mijo Marić novi je ravnatelj HMI-ja

Novi ravnatelj Pedagošku je akademiju (razredna nastava), kao i Filozofski fakultet (pedagogiju i psihologiju) završio je u Sarajevu. Pri IGW-u (Institut für Integrative Gestalttherapie Würzburg) završio je edukaciju iz gestalt terapije, a polazio je, uz edukaciju iz psihodrame, i niz drugih. Posjeduje ECP – europski certifikat iz psihoterapije i EAGT – europski certifikat iz gestalt terapije

Vijest o razrješenju dosadašnje vršiteljice dužnosti ravnatelja Mirjane Ane-Marije Piskulić te imenovanje Mije Marića ravnateljem Matice stigla je sa sjednice hrvatske Vlade.

Novi ravnatelj Hrvatske matice seljenika rođen je 1954. godine u Brčkom. Pedagošku akademiju (razredna nastava), kao i Filozofski fakultet (pedagogiju i psihologiju) završio je u Sarajevu. Pri IGW-u (Institut für Integrative Gestalttherapie Würzburg) završio je edukaciju iz gestalt terapije, a polazio je, uz edukaciju iz psihodrame, i niz drugih. Posjeduje ECP – europski certifikat iz psihoterapije i EAGT – europski certifikat iz gestalt terapije.

Radio je u školi kao nastavnik, pedagog i psiholog i direktor škole, na profesionalnoj orijentaciji i izboru kadrova. U Gradskom poglavarstvu radio je na poslovima šefa Službe studijsko analitičkih poslova a bio je povremeni savjetnik ministra obrane BiH, odgajatelj, savjetnik i voditelj u SOS Kući za mladež, kao i savjetnik

u Waldorfskoj školi. Ravnatelj je Zaklade Prsten koja stipendira učenike i studente.

Slijedom prijedloga Vlade RH, Upravni odbor Matice je 21. lipnja razriješio vršiteljicu dužnosti ravnatelja Mirjanu Anu-Mariju Piskulić. Novi ravnatelj će preuzeti dužnost 18. srpnja.

www.matis.hr

Brajović: Regionalna suradnja jamstvo dugoročne stabilnosti Balkana

Predsjednik Skupštine Crne Gore Ivan Brajović, koji je početkom lipnja boravio u Zagrebu u povodu sudjelovanja na IV. zasjedanju Parlamentarne skupštine Procesu suradnje u Jugoistočnoj Europi (SEECP), imao je bilateralne susrete s predsjednikom Republike Hrvatske Kolindom Grabar-Kitarović i premijerom Andrejem Plenkovićem.

Tijekom susreta s premijerom Plenkovićem izraženo je zadovoljstvo kvalitetom odnosa između dviju država i istaknut značajan potencijal za daljnji razvoj suradnje u svim područjima. Posebno je razgovarano o jačanju ekonomske suradnje pri čemu je naglašena potreba unaprjeđenja prometne povezanosti između dviju država.

Predsjednik Brajović zahvalio je premijeru Plenkoviću na snažnoj potpori Hrvatske euroatlantskom i europskom putu Crne Gore, koja je bila vrlo korektna.

Premijer Plenković čestitao je predsjedniku Brajoviću na ulasku Crne Gore u NATO, istaknuvši da je to veliki uspjeh za Crnu Goru, ali i cijelu regiju te da će Hrvatska nastaviti s potporom našoj državi na putu u EU integracije.

„Nama je drago da je danas u posjetu Zagrebu predsjednik Skupštine Crne Gore, gospodin Brajović. Mislim da smo još jednom potvrdili kako i Hrvatska i Crna Gora žele unaprijediti odnose između dvije zemlje i politički i gospodarski, i to u svim aspektima sektorske suradnje unaprijediti stabilnost Jugoistočne Europe. Naravno da sam iskoristio prigodu da još jednom čestitam gospodinu Brajoviću i Crnoj Gori na ostvarenome strateškom cilju, a to je članstvo Crne Gore u Sjevernoatlantskom savezu i drago mi je da su sada Crna Gora i Hrvatska saveznice”, rekao je nakon susreta premijer Republike Hrvatske Andrej Plenković.

U razgovoru s predsjednicom Grabar-Kitarović, sugovornici su zajednički ocijenili da su odnosi između Crne Gore i Republike

Hrvatske primjer odlične dobrosusjedske saradnje i istaknuli zadovoljstvo kontinuitetom kontakata na svim razinama, što daje poseban poticaj njihovu daljnjem jačanju.

Predsjednica Grabar-Kitarović čestitala je predsjedniku Brajoviću na primitku Crne Gore u članstvo u NATO i rekla da je to važan korak za sigurnost ne samo naše države, već i cjelokupne regije. Ona je naglasila da naše dobre političke odnose trebamo nastaviti s ciljem razvoja još boljih ekonomskih odnosa i infrastrukturne povezanosti.

Predsjednik je zahvalio na kontinuiranoj potpori koju je Hrvatska, kao i predsjednica Grabar-Kitarović osobno, pružala Crnoj Gori na putu učlanjenja u NATO, kao i našem putu u EU, kojem ćemo u sljedećem razdoblju biti prioritetno posvećeni.

Brajović je sa sugovornicima razmijenio mišljenja i o ostalim aspektima bilateralnih odnosa, kao i o pitanjima od regionalnoga i globalnoga značaja koja su u interesu obje države.

Tijekom boravka u Zagrebu, Brajović se sastao i s predstavnicima Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske.

www.skupstina.me

Elegantna i prijateljska proslava Dana državnosti Republike Hrvatske

U Podgorici je 21. lipnja održan prijem u povodu svečane proslave Dana državnosti Republike Hrvatske. Ovo je 26. obljetnica od obnove hrvatske neovisnosti. Klapa „Kaše“ započela je večer uz hrvatsku i crnogorsku himnu te otpjevala i Odu radosti - himnu Europske unije, slaveći time četvrtu obljetnicu članstva Republike Hrvatske u Uniji.

Na početku je veleposlanik Republike Hrvatske, NJ. E. Veselko Grubišić, izrazio zahvalnost na gostoprimstvu i ljubaznosti crnogorskim institucijama i svim ljudima s kojima se imao prilike susresti od svog dolaska u Crnu Goru.

„Hrvatska je bila uz vas na vašem putu u NATO. Jednako tako, nastavit ćemo vam prenositi sva svoja stečena znanja i vještine u vašim pregovorima s Europskom unijom. Siguran sam da nam je svima drago što ste završili jedno i otvorili dva nova poglavlja u pregovorima s Europskom unijom. Odnosi između Hrvatske i Crne Gore su sadržajni i razgranati. Puno je čvrstih spona između nas. Želimo izgraditi dugoročne dobrosusjedne odnose utemeljene

na međusobnom prihvaćanju i poštovanju, nikomu na štetu, svakomu na korist“, istaknuo je veleposlanik te se osvrnuo na umjetničko djelo, koje između Hrvatske i Crne Gore predstavlja simbol prijateljstva - Njegošev mauzolej, koji je imao nedavno prigodu posjetiti. Susret s kiparovim sinom, sveučilišnim profesorom Matom Meštrovićem, bivšim hrvatskim poslanikom, potaknuo je brži posjet vječnom počivalištu velikog Njegoša. Kao što je i sam kipar rekao svome sinu: „Sine, moram im ga darovati jer im taj i takav spomenik na Lovčenu treba, treba im zbog nacionalnog ponosa i njihove budućnosti.“

Veleposlanik Grubišić zasigurno će raditi na što boljim odnosima Republike Hrvatske i Crne Gore, što je u svome obraćanju i istaknuo.

Nakon veleposlanikova govora, mlada hrvatska glazbena nada Sara Andrić otpjevala je pjesmu „Dajem ti srce, zemljo moja“, što je ovu večer učinilo posebnom.

Među mnogobrojnim uzvanicima prijemu su nazočili i predsjednik Skupštine Crne Gore Ivan Brajović, ministrica u Vladi Crne Gore Marija Vučinović, poslanik u Skupštini Crne Gore Adrijan Vuksanović, predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća Zvonimir Deković, potpredsjednik Općine Tivat Ilija Janović, predsjednik Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore Marijo Brguljan, predstavnici hrvatskih udruga u Crnoj Gori, predstavnici crnogorskog i inozemnog diplomatskog kora, predstavnici vjerskih institucija, kao i mnogobrojni prijatelji hrvatske zajednice.

Radio Dux

Don Niko Luković – čuvar Boke i njezinih vrijednosti

Na sceni Atrija Buća u Tivtu 28. lipnja održana je promocija reprinta knjige „Boka kotorska“, don Nika Lukovića. Na promociji posjetiteljima su se obratili izdavač knjige u ime Bokeljske mornarice Beograd dr. Branko Sbutega, urednik izdanja gospodin Nikola Ciko, kao i ravnatelj tivatskoga Centra za kulturu gospodin Neven Staničić.

Prvo izdanje knjige bilo je davne 1951. god. na Cetinju te je novo izdanje prilika da svi koji nisu bili upoznati s ovim djelom upoznaju Boku na pravi način i vide njezine vrijednosti očima čovjeka koji je za kulturu Boke ostavio tragove i smjernice za nove generacije ljudi koji ovdje žive, kao i onih koji Boku vole, cijene i posjećuju.

Gospodin Ciko istaknuo je da je knjiga „upravo esencija ne samo opisa Boke kotorske, nego i onoga Bokeljstva kakvoga ja vidim“ te da je don Niko iznio najvažnije kulturne i kulturološke karakteristike mjesta i na taj način izvršno približio Boku. Bibliografija, koju je autor koristio prilikom stvaranja knjige, zaista je impresivna po broju, autorima i kvaliteti djela.

Gospodin Sbutega u svom obraćanju je rekao: „Život je čudna igra i rabota i kada zađete u neke ozbiljne godine svode se neki bilansi i lični vremeplovi. U najvećem broju slučajeva retrospekcije prošlosti, ona uvijek biva ljepša i bolja od sadašnjosti, a o budućnosti i da ne govorim. Nekada je sve bilo bolje, ljepše i časnije nego što je danas i to uvjerenje, po raznim vlastitim primjerima, je vlastito iskustvo samobmane. Zapravo, tada smo mi bili mlađi, ljepši, zdraviji i orniji za buduća iskušenja nego što je to danas slučaj. No, da si ne lažemo, ta retroaktivna utopija je laž na koju nesvjesno pristajemo jer nam tako odgovara. Knjiga u vašim rukama je istina napisana u godinama moga najranijeg djetinjstva davne 1951. god. Ona je prava i realna slika naše predivne Boke kotorske koja, iako 'Nevjesta Jadrana', danas teško boluje i pitanje je koliko dugo može

trajati prije nego što pasa. Ta Boka u ovom obliku danas više ne postoji i prepuštena je našoj milosti do konačnog nestanka. U proteklim vjekovima silne i moćne vojske su ovdje prošle, sukobili se interesi Zapada i Istoka, kršćanstva i islama, i tu na raskrsnici njihovih puteva Boka je doživjela svoj kulturni, ekonomski i historijski zenit. Nisu joj naudili 'okupatori' da svoje 'Periklovo zlatno doba' doživi i preživi zanosno lijepa kakva je bila.“

Gospodin Sbutega također se prisjetio Skupštine Bokelja, koja je bila prije gotovo 170 godina, kada su se okupili ugledni Bokelji, kojih je bilo oko 400. „U zaključku skupa potvrđena je ideja i volja o ujedinstvenju Južnih Slavena, ali i odlučnost da se sačuva vlastiti identitet riječima da mi nismo Dalmatinci, ali jesmo Bokelji.“

„U traganju za zaboravljenim duhom minule Boke don Niko Luković ponudio je uzor i obrasce koji pomažu da spoznamo sami sebe u imanentnom traganju za vlastitim, ali i tuđim korijenima, upravo onima koji nas dijele. Biti istinski Bokelj znači ne pripadati ni jednoj opciji podjele, bila ona nacionalna ili vjerska; moramo biti nešto drugo, samosvojestveno u različitosti pripadanja. Geslo, kao izraz vjerovanja da su Boku stvorili tolerancija i poštovanje u ljubavi različitosti, su i razlog da je ova knjiga ponovno oživjela. Zato knjiga 'Boka kotorska' kao vjerni reprint originala dosljedno čuva vrijednosni i univerzalni sistem svog autora i brani ono što se još može obraniti od nas samih“, poručio je gospodin Sbutega na kraju svoga obraćanja.

Gospodin Staničić istaknuo je ulogu don Nika u povijesti Boke kotorske i Crne Gore, kao i to da je iza sebe ostavio 150 bibliografskih jedinica, desetak knjiga, a zanimljivo je da je i autor prvoga turističkog vodiča Boke kotorske. Osvrnuo se također na ljude koji nisu danas više s nama, ali su iza sebe ostavili kulturni trag koji ne možemo zaboraviti, kao ni ono za što su se u svoje vrijeme zalagali. Don Niko Luković bio je pisac, kulturni znanstveni radnik, dobrotvor, humanist... Zato reprint ove knjige predstavlja jedno bogatstvo za generacije koje dolaze, koje Boku moraju čuvati od svega što je ugrožava te cijeliti samo činjenicu da živimo na ovim prostorima.

Glazbeni dio večeri upotpunile su profesorice Nevena Klakor i Bruna Matijević.

Radio Dux

Otvorena multimedijalna izložba „Nemirno more“

Priča o Prvome svjetskom ratu na Jadranu je priča koja je vezana za više naroda, država i nacija i vrlo je slojevita jer su u borbama na ovom prostoru sudjelovale praktično sve zaraćene strane. Iako je bila često istisnuta na margine historijskih knjiga, ona je iznimno važan dio novije historije cijeloga Mediterana – čulo se 1. srpnja na otvorenju multimedijalne izložbe „Nemirno more“ u Zbirci pomorskog nasljeđa Porto Montenegro u Tivtu.

Podsjećajući da Tivat i Boka kotorska imaju vrlo bogatu historiju, čiji dobar dio zajednički baštine i Austrija i Crna Gora, vojni ataše Austrije pukovnik Tomas Ahamer podsjetio je na ulogu Boke kao najznačajnije austrougarske pomorske baze u Prvome svjetskom ratu.

„Možemo biti sretni što su ta okrutna vremena velikih ratova iza nas. Rat na nemirnome moru imao je utjecaja i na osobnom planu, dakle na familijarnu historiju ljudi koji su služili na brodovima Austrougarske mornarice upravo ovdje u Boki kotorskoj. Zahvalan sam što je taj dio historije izvučen i prikazan danas u modernim vremenima“, rekao je Ahemare.

Izložba „Nemirno more“ je esencija najvažnijih događaja u ratu na moru na južnom Jadranu od 1914. do 1918., kada su se ovdje vodile neke od najznačajnijih pomorskih operacija Prvoga svjetskog rata i bitke koje su umnogome definirale i određivale kasniji razvoj moderne pomorske taktike i strategije. U sukobima brodova, aviona i podmornica sila Osovine, Austrougarske i Njemačke, sa snagama Antante – Velike Britanije, Francuske, Italije, čak i iz dalekog Japana, izgubljeno je na tisuće ljudskih života, ali su ispisane i neke od najzanimljivijih i

najimpresivnijih priča o herojstvu, viteštvu i snalažljivosti.

Na dio tih događaja, kao i na njihove aktere, podsjeća izložba koju čini nekoliko desetina fotografija i dokumenata iz tog vremena, nacrti brodova te niz zanimljivih predmeta s brodova, uniforme mornara, nautičke opreme, navigacijskih instrumenata. Neke od njih, poput podoficirske oznake koju je nosio netko od četvorice strijeljanih vođa pobune austro-ugarskih mornara u veljači 1918. u Boki, javnost ima prvi put priliku vidjeti. Ovaj artefakt, naime, nađen je svojedobno prilikom eshumacije grobnice Antuna Grabara, Františka Raša, Jerka Šižgorića i Mata Brničevića u Škaljarima i od tada se nalazio u depou Pomorskoga muzeja u Kotoru koji ga nikada nije javno izložio. Uz Pomorski muzej, izložbu „Nemirno more“ dijelom svojih predmeta podržalo je i memornijalno udruženje „K.u.K. Kriegsmarine Archiv“ iz Beča.

„Nadam se da će ova izložba biti samo početak i da će svaki od njezinih segmenata s vremenom sam prerasti u posebnu, novu izložbu. Svi ovi događaji to zaista i zaslužuju, od priče o početku rata i potapanju krstarice 'Zenta', priče o bombardiranju Lovčena iz Boke, prepadima na Drač i Otrantsku barazu, aktivnostima podmornica i hidroavijacije... Sve to zaslužuje da bude što detaljnije predočeno i objašnjeno našoj javnosti“, rekao je autor izložbe historičar Dražen Jovanović.

Izložba „Nemirno more“ nastavlja se do 20. srpnja serijom predavanja o obalnim utvrđenjima, ratnim brodovima, hidroavionima, podmornicama i djelovanju na južnome Jadranu tijekom Prvoga svjetskog rata, a koje će u Zbirci pomorskog nasljeđa Porto Montenegro sljedećih dana držati niz predavača iz Crne Gore, Srbije, Hrvatske i Austrije.

Boka news

izložba nemirno more-fotografija

Podoficirska oznaka vođe pobune mornara

Roman Simović novi je umjetnički direktor KotorArt Don Brankovih dana muzike

Fondacija „Don Branko Šbutega”, koja je izvršni producent festivala KotorArt Don Brankovi dani muzike, imenovala je proslavljenoga crnogorskog violinista Romana Simovića za novoga umjetničkog direktora Festivala. Simović je inače član programskog savjeta Don Brankovih dana muzike i uključen je u život festivala od njegova osnutka. Već sada je otpočeo s pripremama programa za 2018. godinu ovoga najznačajnijeg festivala umjetničke glazbe u Crnoj Gori.

Roman Simović je koncert-majstor Londonskoga simfonijskog orkestra, osnivač i član gudačkoga kvarteta Rubikon, prepoznat

diljem svijeta kao umjetnik briljantne virtuoznosti i urođene muzikalnosti. Nastupa u poznatim svjetskim dvoranama i na najznačajnijim festivalima kao što su Verbier Festival, White Nights u Sankt-Peterburgu, Easter Festival Valery Gergiev u Moskvi, Dubrovačke ljetne igre, KotorArt, BEMUS, NOMUS itd. Kao solist, svirao je pred Londonskim simfonijskim orkestrom, Simfonijskim orkestrom teatra „Marijin-ski“, Simfonijskom Nove Škotske u Kanadi, Komornim orkestrom „Franc List“ u Mađarskoj, kameratama Berna, Salcburga, zatim Poznanjskom, Praškom filharmonijom itd. Surađivao je s dirigentima kao što su Valerij Gergijev, Antonio Papano, Kristjan Jarvi, Jirži Belohlavek, kao i sa solistima poput Leonida Kavakosa, Šlomoa Minca, Itamara Golana, Julijana Rahlina, Miše Majskog, Evgenija Kisina, Juje Vang i dr. Redovito održava majstorske te-

čajeve u SAD-u, Velikoj Britaniji, Južnoj Koreji, Srbiji, Crnoj Gori, Izraelu, Italji. Svira na violini Antonija Stradivarija iz 1709. godine.

Dosadašnji umjetnički direktor Don Brankovih dana muzike i jedan od osnivača festivala KotorArt, pijanist Ratimir Martinović, u svojstvu izvršnog direktora u sljedećem razdoblju intenzivnije će se posvetiti poslovima koji predstoje ovome festivalu na planu stabilnog financiranja i funkcioniranja u budućnosti.

Radio Dux

Vrata Hrvatske uvijek otvorena za Herceg Novi

Vrata Veleposlanstva Republike Hrvatske za Općinu Herceg Novi uvijek su otvorena, posebno u vidu pomoći na temu EU fondova i kako ih iskoristiti, poručio je veleposlanik Republike Hrvatske Veselko Grubišić na sastanku s predsjednikom Općine Herceg Novi Stevanom Katićem.

Veleposlanik Grubišić čestitao je rukovodstvu Općine Herceg Novi na uspostavljanju nove vlasti te istaknuo da je Hrvatskoj važno da ima dobre odnose sa svojim susjedima.

Katić je hrvatskoga veleposlanika informirao o aktualnoj situaciji u hercegnovskoj općini, kao i aktivnostima i prioritetima novoformirane lokalne uprave, čiji je cilj razvoj i jačanje grada.

Konstatirao je da je za Herceg Novi od iznimne važnosti dobra suradnja s hrvatskim općinama

i gradovima, prije svega Dubrovnikom s kojim su već uspostavljeni dobri prekogranični odnosi.

Sastanku su nazočili i potpredsjednik Općine Herceg Novi Miloš Konjević i hrvatski konzul u našoj zemlji Hrvoje Vuković.

www.cdm.me

Tradicionalna manifestacija „Risanski makaruli”

Fešta „Risanski makaruli” okupila je 10. lipnja osmi put mještane i mnogobrojne goste ovoga primorskoga grada, uz tradicionalno ukusno jelo i dobru zabavu. „Na ideju da u Risnu organizujemo ovakvu feštu došli smo prije devet godina kada smo tražili što je to po čemu je Risan prepoznatljiv. Htjeli smo nešto što zblizava ljude, a to je uvijek dobra trpeza. Zato smo željeli nešto što je tradicionalno i došli smo na ideju da to budu risanski makaruli jer su se čuveni svatovski makaruli nekada spremali ne samo za svadbe, već i za slave i ostala okupljanja. Tijesto za sukane makarule prvobitno se pripremalo samo od brašna i vode, a zatim su se počela dodavati i jaja, a posipali bi se slanim sirom. Kasnije su se pravili s dobrim toćem od junetine koji se dugo dinsta uz razne začine. Danas imamo i slatke makarule posute šećerom i orasima”, istaknula je Anka Perović iz nevladinog udruženja „Organizacija žena Risna”, ne krijući zadovoljstvo što je iz godine u godinu sve više gostiju i sudionika.

Na štandovima su dominantni bili makaruli pripremani na razne načine, ali su posjetitelji mogli probati i razne druge slane delicije, kao i mnogobrojne vrste torti i kolača, uglavnom pripremljenih po starinskim receptima.

U programu su sudjelovali mališani iz vrtića „Radost”, KUD-a „Nikola Đurković”, muzički sastav „Slow time” i pjevač Igor Đurović. Program je vodio Miomir Maroš.

Radio Kotor

Ministrica bez portfelja Marija Vučinović primila veleposlanicu Velike Britanije i Sjeverne Irske Nj. E. Alison Kemp

Ministrica bez portfelja Marija Vučinović primila je 21. lipnja u službeni posjet novoimenovanu veleposlanicu Velike Britanije i Sjeverne Irske Nj. E. Alison Kemp.

Na samom početku razgovora ministrica je čestitala veleposlanici na imenovanju i poželjela joj uspješan mandat.

Tijekom sastanka ministrica je izvijestila veleposlanicu o svojim nadležnostima i obvezama u sklopu svojih ovlasti, pri čemu je izrazila zadovoljstvo ispunjenjem jednog od strateških ciljeva Crne Gore – ulaskom u NATO savez.

Veleposlanica je istaknula da je upoznata s radom kako vladajuće koalicije, tako i opozicijskih partija, naglasivši da je svim poslanicima mjesto u Parlamentu kako bi radom u ovome visokom domu stekli potporu svojih birača. Ministrica se suglasila s veleposlanicom i izrazila svoje stajalište da bojkot Parlamenta nije rješenje vođenja politike.

Sugovornice su se usuglasile i konstatirale iznimno dobru suradnju između UK i Crne Gore, kao i da će članstvom Crne Gore u NATO-u ova suradnja biti još intenzivnija, pri čemu je veleposlanica dodala da će Velika Britanija nastaviti podržavati reformske aktivnosti Crne Gore.

Radio Dux

HKD „Tomislav“ – Raspjevana Boka

Koncertom „Raspjevana Boka“ Hrvatskoga kulturnog društva „Tomislav“ realiziran je prvi dio projekta Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava čiji je cilj zainteresirati djecu i mlade za klapsku pjesmu. „Izuzetno talentirana djeca prve dječje klape u Crnoj Gori 'Kotorski gardelini' uče se višeglasnom pjevanju. Trudimo se poticati i razvijati glazbeni amaterizam kod mladih te čuvati glazbene tradicije u Boki kotorskoj“, rekli su iz HKD „Tomislav“.

U programu je sudjelovala i mještovita klapa ovoga Društva „Sastanak“, koja osim tradicijskih klapskih pjesama izvodi i klapske obrade duhovnih skladbi, uz voditeljicu Nadu Grüner Baldić i korepetitora Dejana Krivokapića.

Društvo ima i recitatorsku sekciju čiji se članovi redovito predstave na ovakvim događajima. Na ovom koncertu Anto Petrović recitirao je stihove dr. Miloša Miloševića, a sudjelovali su i učenici ŠOSMO „Vida Matjan“: Katarina Belan, Milica Travar i Pavo Vičević.

„Naše daljnje aktivnosti usmjerene su na jačanje kapaciteta Društva, razvijanje volonterizma i dobro integriranje u lokalnoj zajednici. U planu nam je uskoro održati izvanrednu Skupštinu na kojoj ćemo dopuniti Statut Društva. Nakon gotovo tri godine aktivnog rada i stjecanja iskustava dovoljno smo ojačali da proširimo

naše djelatnosti. Više rada usmjerit će se na sekciju istraživača kulturne baštine. Cilj udruge HKD 'Tomislav' ostaje isti: očuvanje kulturne baštine i jačanje kulturnog amaterizma uz raznolike djelatnosti. Imamo puno ideja, puno planova i nadamo se da ćemo radom u kontinuitetu puno planiranog i realizirati“, rekla je predsjednica HKD „Tomislav“ Zrinka Velić.

Izvor: Radio Kotor

Porinut najveći jedrenjak na svijetu – Novljanin član projektnog tima

Baloni nad nebom, konfeti i pljesak nekoliko stotina razgaljenih građana popratili su u subotu 10. lipnja porinuće najvećeg jedrenjaka s križnim jedrima na svijetu, koji je napravljen u splitskome škveru za kompaniju „Star Clippers” iz Monaka.

„Kako je lipo lega, ludilo je kliznia u more!”, moglo se čuti među mnoštvom koje je pratilo kako će se u moru snaći Brodosplitova „Novogradnja 483”, imena „Flying Clipper”, kojeg će krasiti pet jarbola i 6.400 kvadratnih metara jedara, a došao ga je vidjeti i sam naručitelj, Mikael Krafft, vlasnik monegaške kompanije koja u svojoj floti ima tri jedrenjaka, a među rukovodstvom splitskog škvera i Novljanin, Dalibor Komatina, član projektnog tima, koji nam je dostavio ekskluzivnu snimku samog porinuća.

Poziv da prisustvuju svečanom porinuću upućen je i građanima koji nisu krili oduševljenje, a mnogi od njih prvi put su se susreli s takvim prizorom.

Brod je isključivo namijenjen za jedrenje, premda će imati dva potpuno neovisna motora električne propulzije. Specifično je što će jedrima moći upravljati samo nekoliko članova posade, ali i sami putnici koji to budu željeli.

„Upravljanje jedrima je tradicionalno, pogon je na hidrauliku, tako da svega nekoliko članova posade može time rukovoditi, ali je poenta da se mogu uključiti i putnici u dizanje jedara. To je upravo čar broda što je rađen po starim metodama koje se više ne koriste, zato je tako poseban. Sedamdeset posto njegove efikasnosti u plovidbi oslanja se na snagu vjetra i na jedra, dok je ostalih trideset posto naslonjeno na

motore. Sva ključna oprema na brodu bit će duplirana zbog čega je predviđena gradnja dvije strojarnice sa svim uređajima za proizvodnju električne energije i vode te svih sustava goriva i maziva te jedan dodatni komandni most. Brzina broda s jedrima bit će oko 16 čvorova, a predviđa se da će moći ploviti i do 20 čvorova uz prave vremenske uvjete i sposobnost posade. Sa svojim pogonom od dva motora plovit će 16 čvorova, imat će zakretne propelere, pramčani porivnik te dva kormila, zbog čega će imati iznimne manevarske sposobnosti. Predviđeno je da plovi po svim morima svijeta, pa čak i po Arktiku i Antarktiku, zbog čega će biti izgrađen u skladu sa zahtjevima za klasu leda. Imat će šest čamaca za spašavanje koji će služiti kao tender čamci za prebacivanje putnika na plaže ili u manje luke, osam splavi, četiri sportska i dva manja čamca“, rekao je za Boka News Dalibor Komatina, član projektnog tima.

Ovaj primjerak izrađen je po naručiteljevoj želji kao replika zadnjeg „Clippera” ikad izgrađenog iz 1911. godine, trebao bi ući u Guinnessovu knjigu rekorda zbog svoje dužine od 162 metra.

„Ovo je ostvarenje moga dječaćkog sna kada sam jedrio Baltičkim morem. Nije lako izgraditi takav brod, vrlo je uzbudljivo vidjeti da se u današnjem vremenu rade jedrenjaci kakvi nisu bili mogući prije stotinu godina”, rekao je Mikael Krafft, vlasnik monegaške kompanije, za Slobodnu Dalmaciju.

„Zahvalan sam na prilici što smo mogli izgraditi ovako sofisticiran brod. U jedrenjaku je zaista mnogo opreme, ponosan sam na njegov dizajn, kvalitetu i brojnost novih sustava te na rad naših vrijednih škverana. Ovime smo otvorili jednu novu nišu, to je put u naše buduće novogradnje kruzera”, otkrio je Tomislav Debeljak, vlasnik „Brodosplita”, dodavši kako se nalaze u predugovornim fazama s većim brojem svjetskih tvrtki.

„Puno truda je uloženo posljednje tri godine s milijun sati rada svih škverana, ali i suradnika iz svijeta. Našem brodogradilištu to je prvi takav jedrenjak, ali i Hrvatskoj. Zanimljivo je raditi nešto staro i rustikalno, a opet moderno s vrhunskom opremom”, objasnio je Radovan Načinović, direktor projekta, te dodao kako njegova ukupna vrijednost doseže pola milijarde kuna.

Ljepotan naziva „Flying Clipper” bit će ponosni predstavnik nove ere splitskog škvera u gradnji jedrenjaka, ali i jedna od najljepših reklama na morima cijelog svijeta.

„Ovo je najveći jedrenjak na svijetu, takozvani Clipper ili kako ga se zove ‘square-rigger’, dakle brod s četvrtastim jedrima. Na brodu je pet ogromnih jarbola s 36 jedara, a ukupna površina im je 6.347 četvornih metara. Važno je napomenuti da je najveći jarbol visok 63 metra, a kako bismo bolje dočarali tu visinu, možemo reći da je visine zvonika sv. Duje”,

Model

ponosno je istaknuo Radovan Načinović, direktor projekta.

Bit će luksuzno uređen, ali sa stilom i atmosferom koja podsjeća na stare jedrenjake. Na brodu su predviđena tri bazena punjena slatkim i slanom morskom vodom, s podvodnim svjetlima, grijanjem i mjhurićima. U jednom bazenu moći će se čak roniti, a u najveći će stati 50 kubika vode. Na jedrenjaku se nalazi najmodernija navigacijska i komunikacijska oprema, svaka kabina će imati Internet, telefon, televiziju, glazbu i ostala sredstva zabave, a cijeli brod će biti pokriven Wi-Fi signalom.

Za istog naručitelja 2001. godine izgrađen je prvi jedrenjak „Royal Clipper”, nekih 30-ak metara kraći od ovog jedrenjaka i on je bio referentni brod prema kojem se radila veća i još ljepša verzija.

„Imali smo priliku provesti nekoliko dana na tom jedrenjaku kako bismo shvatili što naručitelj želi. Brod je naprosto savršen, čak se pušta glazba prigodom dizanja jedara pa to bude vrlo atraktivno. Dok se dižu jedra, vidite bliceve koji s obale snimaju i slikavaju taj spektakularan trenutak, a na ovom ljepotanu će to neusporedivo ljepše izgledati”, objasnili su članovi projektnog tima.

„Ovaj brod je inače replika broda 'France II' koji je izrađen 1911. godine i to je zadnji 'Clipper' koji je ikada izrađen. Potonuo je 1922. godine, a ovaj naš ponos je njegova replika. Sva dokumentacija je sačuvana u muzeju i vlasnik broda ju je otkupio, priložio nama i tražio upravo takav brod, samo moderniju verziju”, objasnio je direktor projekta.

Imat će pet paluba, a na njemu će moći biti 450 osoba, od čega će 300 putnika biti smješteno u 150

Mikael Krafft i Dalibor Komatina

luksuznih kabina te u 74 kabine 150 članova posade.

Izgradnja je počela rezanjem čelika u rujnu 2015. godine, a isporuka je planirana za prvu polovinu 2018. godine. Kako će brod ploviti svim morima, pa tako i Mediteranom, očekujemo da će ljeti najveći svjetski i splitski jedrenjak ponekad uploviti i u našu luku, a zimi će se najčešće 'točati' na Karibima.

Izvor: Boka news i Slobodna Dalmacija

Žućenica fest – jedinstvena gastro fešta

Na tivatskoj gradskoj rivi 17. lipnja održan je 13. po redu Žućenica fest, koji je postao brend ovoga grada i primjer svim gradovima u okruženju kako se uspješno mogu valorizirati sve te male, a velike stvari koje nas okružuju.

Organizatori ove manifestacije, Udruženje žena Tivta, TO Tivat i Radio Tivat, bili su izvrsni domaćini. Oni su okupili 16 ekipa s više

od 150 kuhara amatera koji su na štandovima iznijeli pravo bogatstvo okusa, boja i kreativnih aranžmana kojima je prevladavala kraljica svih trava u Boki – žućenica.

Fešta je započela mini-koncertom Glazbeno-prosvjetnog društva Tivat, posjetitelje je na prepunoj rivi u ime organizatora pozdravio Mašo Čekić, a večer je otvorila direktorica TO Tivat Gabrijela Glavočić.

Nakon degustacije jela od žućenice, prisutne je zabavila hrvatska klapa „Rišpet“ iz Splita.

Radio Dux

17. 6. 2017.
Hodočašće u povodu 100. godina
od ukazanja Gospe u Fatimi

U povodu 100. obljetnice od ukazanja Gospe u Fatimi, Kotorska biskupija organizirala je drugo hodočašće na otok Gospe od milosti u tivatskom zaljevu.

Don Belan je tom prilikom, između ostalog, rekao: „Ovaj otok je mjesto koje je još od antičkih predkršćanskih vremena bilo posvećeno božici Junoni, zaštitnici Rimskoga carstva i zaštitnici porodilja. Po njoj je ovaj mjesec dobio ime juni. Kontinuitet kulturnog prostora sačuvan je do naših dana. Danas je otok, još od kasne antike posvećen Bogorodici – darovateljici života samoga Boga, koji je uz njezinu suradnju čovjekom postao. Junonu je zamijenila Marija, koju danas proslavljamo.” Na otoku su djeca imala prilike vidjeti žrtvenik božice Junone, iz antičkog doba.

Tijekom svete mise pjevao je Dječji zbor kotorske katedrale. Nakon procesije pripremljen je obrok za sve prisutne, a mandolinski sastav 'Tripo Tomas' izveo je nekoliko sakranih skladbi.

21. 6. 2017.
Prijem u povodu
Dana državnosti RH

Veleposlanik R. Hrvatske u Podgorici Veselko Grubišić priredio je prijem u povodu

Dana državnosti Republike Hrvatske. Klapa „Kaše“ iz Dubrovnika otpjevala je hrvatsku i crnogorsku himnu te himnu EU-a Odu radosti.

Na početku je veleposlanik Republike Hrvatske, NJ. E. Veselko Grubišić, izrazio zahvalnost crnogorskim institucijama na gostoprimstvu i ljubaznosti.

„Hrvatska je bila uz vas na vašem putu u NATO. Jednako tako, nastaviti ćemo vam prenositi sva svoja stečena znanja i vještine u vašim pregovorima s Europskom unijom. Odnosi između Hrvatske i Crne Gore su sadržajni i razgranati. Želimo izgraditi dugoročne dobrosusjedske odnose utemeljene na međusobnom uvažavanju i poštovanju, nikom na štetu, svakomu na korist“, rekao je uz ostalo veleposlanik obraćajući se prisutnima.

Nakon veleposlanikova govora, mlada hrvatska glazbena nada Sara Andrić otpjevala

je pjesmu „Dajem ti srce, zemljo moja“, što je ovu večer učinilo posebnom.

Među mnogobrojnim uzvanicima sinočnjem prijemu nazočili su i predsjednik Skupštine Crne Gore Ivan Brajović, ministrica u Vladi Crne Gore Marija Vučinović, poslanik u Skupštini Crne Gore Adrijan Vuksanović, predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća Zvonimir Deković, predsjednik Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore Marijo Brguljan, potpredsjednik Općine Tivat Ilija Janović, predstavnici hrvatskih udruga u Crnoj Gori, predstavnici crnogorskoga i inozemnoga diplomatskog kora, predstavnici vjerskih institucija, kao i mnogobrojni prijatelji hrvatske zajednice.

27. 6. 2017. Odlazak na Reviju tradicijske odjeće

Udruga za očuvanje i promicanje hrvatske tradicijske kulture u Bosni i Hercegovini „Stećak“ organizirala je u suradnji s Hrvatskom maticom iseljenika četvrtu po redu Reviju tradicijske odjeće i izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske.

Revija će se održati u razdoblju od 27. lipnja do 2. srpnja 2017. godine.

Prije četiri godine Hrvatska matica iseljenika uputila je poziv Hrvatskom građanskom društvu da kandidira natjecateljice iz Crne Gore. U 2014. godini hrvatsku zajednicu u Crnoj Gori predstavljala je Antonija Ulčar iz Perasta u dobrotskoj nošnji, a pratilja joj je bila Tamara Lazarević. Druge godine na Reviji je nastupila Tea Grgurović iz Kotora u nošnji Donje Lastve, s pratiljom Danijelom Grgurović. Prošle godine natjecala se Aleksandra Milović iz Bara u nošnji iz okolice Bara, s pratiljom Rozalijom Francisković iz Tivta.

Na ovogodišnjoj Reviji hrvatsku zajednicu iz Crne Gore predstavljat će Anja Andrić iz Tivta, u bokeljskoj nošnji, a njezina pratilja je Mihaela Knez iz Stoliva.

30. 6. 2017. Sastanak Inicijativnog odbora

U prostorijama Društva održan je sastanak Inicijativnog odbora u sastavu: dr. sc. Gracijela Čulić, mr. Marija Mihaliček, Joško Katalan, Tripo Schubert, Zrinka Velić, Slavko Dabinović i Pavle Marković, u povodu održavanja osnivačke Skupštine Matice hrvatske – ogranka Kotor.

Skupština bi se održala 18. srpnja, uz prisutnost određenog broja dosadašnjih članova Matice, na kojoj bi se izabrala rukovodna tijela Matice.

Hrvatska nematerijalna kulturna baština na UNESCO-voj listi

Nakon što je gostovala u mnogobrojnim gradovima Hrvatske i Europe, izložba „Hrvatska nematerijalna kulturna baština na UNESCO-voj listi“, autorice dr. sc. Iris Biškupić Bašić, muzejske savjetnice Etnografskog muzeja u Zagrebu, otvorena je 8. lipnja i u Kotoru, u multimedijalnoj dvorani crkve sv. Pavla. Izložbu je otvorio Veselko Grubišić, veleposlanik Republike Hrvatske u Crnoj Gori.

Izložbu je organiziralo Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Crnoj Gori i Generalni konzulat Republike Hrvatske u Kotoru, u suradnji s Ministarstvom kulture Republike Hrvatske, Etnografskim muzejom iz Zagreba i Hrvatskim nacionalnim vijećem Crne Gore.

Film o papi iz Boke predstavljen u Kotoru

Hrvatsko nacionalno vijeće Crne Gore, Kotorska biskupija i Hrvatska radiotelevizija organizirali su 20. lipnja promociju dokumentarnoga filma „Graditelj Rima – papa s Jadrana“, urednika Nika Kostanića i redatelja Davora Borića.

Prisutne je na početku pozdravio predsjednik HNV-a Zvonimir Deković, a o papi Sixtu V. govorili su autor filma Niko Kostanić i generalni vikar Kotorske biskupije, don Anton Belan, koji je i jedan od sudionika ovoga dokumentarca.

*POVIJEST BRODSKIH KRUŽNIH PUTOVANJA
U BOKI KOTORSKOJ*

ORONSAY (IV)

**ORONSAY je jednom uplovio i u Boku kotorsku
na trotjednom putovanju kojeg je započeo
19. kolovoza 1966. iz Southampton.**

Piše:

Neven Jerković

Britanski Orient Line je odmah po završetku Drugog svjetskog rata u domaćim brodogradilištima započeo obnovu svoje u to vrijeme gotovo uništene flote prekooceanskih putničko-teretnih linera. Nakon prvog broda ORCADES, isporučenog 1948., na navoze brodogradilišta Vickers-Armstrong u Barrow-in-Furness položena je sljedeće godine kobilica drugog broda blizanca iz serije od naručena tri jednaka broda. Njegova je izgradnja, ugovorena po cijeni od 4,228 milijuna funti, protekla u velikim problemima uzrokovanim požarom koncem listopada, zbog čega se trup broda nagnuo za 20 stupnjeva i prijetio njegovim potpunim uništenjem. Na sreću, požar je nakon tri dana

uspješno lokaliziran, velika šteta je kvalitetno sanirana, radovi intenzivirani pa je, zahvaljujući izvrsnoj organizaciji posla, isporuka broda kasnila svega dva mjeseca. Novogradnja 976 je dobila ime ORON-

SAY, škotskog atlantskog otočja, kojeg je nosio i njihov, u listopadu 1942. od talijanske podmornice ARCHIMEDE, potopljeni liner. Na prvo putovanje prema Australiji je zaplovio 16. svibnja 1951. da

bi preko Sueskog kanala, Fremantlea (Perth), Adelaidea i Melbournea stigao u Sydney 18. lipnja. Sa istih je navoza 1954. isporučen i treći brod iste serije, ORSOVA.

ORONSAY je imao 27632 GT, bio dug 216 metara a mogao je na sedam putničkih paluba prihvatiti 668 putnika u prvom i 883 u turističkom razredu te 662 člana posade. U prostranim skladištima je prevezio i 370 tisuća kubnih stopa tereta. Parsons Marine parne turbine ukupne snage 42500 KS (31692 kW) omogućavale su mu plovidbu brzinom od 22 čvora.

U početku novi ORONSAY održava redovnu putničko-teretnu prugu iz britanskih luka prema Australiji ali već početkom 1954. produžava preko Pacifika za San Francisco, tičući luke Auckland, Suva, Honolulu i Vancouver. Povremeno krstari i na kružnim putovanjima, uglavnom po norveškim fjordovima ili Sredozemlju.

Kada je 1960. Orient Line ušao u sastav kompanije P&O (Peninsular Orient Line), ORONSAY sljedeće četiri godine i dalje zadržava svoj originalni identitet, da bi mu tek početkom 1964. zlatnožuti trup bio obojen u bijelo. Kako je, sve jačim intenzitetom interkontinentalnog zračnog

putničkog prometa ozbiljno dovedena u pitanje isplativost preoceanskog linijskog putničkog prometa, brod je 1972. preuređen samo za kružna putovanja, pa je od tada u jedinstvenom putničkom razredu mogao prevoziti 1400 putnika. Kombinirajući linijska i cruise putovanja plovi sve do 1973. kada definitivno napušta preoceanski putnički promet i posvećuje se isključivo turističkim krstarenjima. Iz toga se vremena posebno pamti putovanje glazbene zvizde David Bowie-ija iz Los Angelesa do Yokohame čiji su spektakularni dolazak u Ja-

pan 4. travnja 1973. zabilježili svi značajniji mediji na svijetu.

Četvrti ORONSAY je jednom uplovio i u Boku kotorsku na trodnevnom putovanju kojeg je započeo 19. kolovoza 1966. iz Southamptona tičući luke La Valetta, Venecija, Kotor, Mytilene, Istanbul i Barcelona te povratkom u polaznu luku 10. rujna.

Nažalost, dolazak brodova novije generacije brzo je ugrozio budućnost ORONSAYA, pa ga je 1975. P&O odlučio rasprijeti i prodati u staro željezo. Na svoju posljednju plovidbu sa 700 putnika zaplovio je iz Sydneya 16. rujna 1975. da bi nakon 12 dana preko Brisbanea i Manile stigao u Hong Kong. Nakon iskrcaja putnika i posade produžio je prema tajvanskom rezalištu Kaohsiung gdje je bacio sidro 7. listopada i vrlo brzo bio razrezan u hrpu sekundarnih sirovina. Tako su te godine u floti P&O ostala samo tri preoceanska broda (ORIANA, ARCADIA i CANBERRA) jer su u prethodne tri godine, osim ORONSAYA, svoje plovidbe u rezalištima već okončali i legendarni mu prethodnici HIMALAYA, IBERIA, ORCADES, CHUSAN i ORSOVA.

Pipanju i tikanju

Piše:
Neven Staničić

Akonto **pipanja**, nastale su tako i mnoge pipave stvari, rabote i razgovori. Deboto su prvo mogle bit rabote, pošto je i samo pipanje izvorno fizička pojava, ali svejedno ako i nije, i dalje je sve posljedica toga specifičnoga dodirivanja. Pipanjem se najčešće ustanovljava; tvrdoća/ mekoća, temperatura, vlažnost, vrsta podloge... ala, gruba/glatka, svilenkasta itd, kao i sve ostalo što se pipanjem upšte može ustanovit. Oli makar naslutit. Pipanje je dakle fizička dopuna gledanju (produžena ruka!) ili najbliža zamjena za isto... i kao takvo predstavlja bitan napredak u toku stvari. Bez obzira što se pipanjem dodatno proširuju iskustva i saznanja, što bi u materijalnom smislu bio opi-

pljivi dokaz, nekad je naslućivanje kod pipanja mnogo uzbudljivije nego sama potvrda, što kompletnoj situaciji daje posebnu draž. Iz toga opet proizilazi i potreba da ljudi pipaju i će smiju i će ne bi trebalo, tajno i na slijepo, nadajući se naboljem. Pesimisti se više ustručavaju izlaganju prstića, ali to ne znači da imaju manju želju od optimista, spremnih i na posljedice. U svakom slučaju kod pipanja treba zadržat dozu opreza, jer je upravo oprez suština pipanja. Da nije njega ljudi ne bi ni pipali, nego odma „drpali“, posezali, grabili i štoli sve ne. Ovako „ispituju“. Nježno, što nježnije. Pazu.

Za razne vrste **pipanja** postoje i različita imena. Jednostavno različito se tumače. Kad se pipa voda npr. onda se **umače**. Dodatnim oblizivanjem umočenoga prsta može se utvrdit i ukus, ili jednostavno izlaganjem vjetru odredit s'

koje strane puše. (!!!) Umakanjem se čovjek može i „opeć“ iako je samo pipao. Još uvijek se lome koplja oko toga, da li je i **štipkanje**, dio pipanja, ili je potpuno nova kategorija, jer fakat da i to uzimanje stvari između prstiju djeluje kao vrsta ispitivanja. Kad su ljudi u pitanju sve treba činjet bome malo nježnije, oli makar iz milja (!). Definitivno je međutim, da pipanje, po sebi ima i medicinskog efekta, posebno kada „pacijent“ to izričito traži. „Pipni mi ovo ovdje“ (???), ili priznaje da nešto ne smije ni „pipnut“ (!!!). Boli. Zabrana pipanja je jedna od najozbiljnijih prijetnji i ukoliko se prekrši sluti na obračun. Nakon nje u komparaciji, jedino je zabrana da se ne smije „ni pogledat“ većeg stepena alarma. Najgrublje, onako „pipanje“ pripada policiji i zove se **pretres**. Tun ni ženske nisu nježnije. Naspram toga, onako duži lagani

A, B, C, D, O...

dodiri, oba pola, vuku na **maženje**, dok tapkanje po određenim djelovima tijela, znači i poruku. Kome po ramenu, što bi bilo **tapšanje**, kome po nosu, čelu, sve do guzice što bi bilo... kad bi bilo.

Ljudi nekako podjednako, vole, ali i štrecaju od pipanja. Pa tančaju, „pipni me ako smiješ“, oli... „da me nisi ni pipnuo“. I jedno i drugo, su i poziv i odbijanje, pa je pipač u svakom slučaju na muke, što mu je činjet. Tako da i odluke oko pipanja mogu postat pipave. Tim prije što se nekima i ombraje da ih pipaju, iako ih niko **taknuo** nije. Pa nastaju pipave situacije. Za sve to oposlit treba imat živaca.

Živci su posebno važni za pipave rabote. Od svih mogućih, najgore su, kad se s' njima ugrožava sopstveni, a bogami i tuđi život. Od prvih, spomenimo se samo onih koji se odnosu na čiketaše, od drugih,

na hirurge. Ne valja se bečit ni na jedne. Kod zanata, pod pipave spadaju i poštuju se svi koji traže posebnu preciznost. Urar, strugar, draguljar, oružar... Imaju i one pipice, za kapljanje u oči. Ima li što pipavije od toga.

Od pipavih misli, do pipanja, po pravilu, ne treba puno vremena. Nagon čini svoje (!!!). Ljudi smo. Pipavi pak razgovori zahtijevaju podužu opservaciju i pripremu. Interesantno kako je čovjeku lakše pustiti pipnut, nego progovoriti. Riječ vazde teže pada od dodira. Straši. Napisana se i pamti mimo svih pipanja. Zato prije pipavih razgovora, slijedi „**is-pipavanje**“. Nakakvo izviđanje, dokle se smije oditi, odnosno kojim putem je najbolje. Ima priča koje su i počele i završile na tome.

Kontra pipanju, što je dodir, stoji **tikanje**, što je po pravilu ubod. Bolje reć zabadanje.

A, ne mora da znači (!?). Tikat se mogu kolci, ograda, svijeće na tortu. Bandijere. Bandijere se takođe mogu tikat. Kad ne visu, onda se tikaju. Sađenje u zemlju je isto tikanje. Opet i po zidovima se mogu tikat... slike. To je vrsta tikanja koja se odnosi na ređanje. Budućnost i prolust, kad je tikanje u pitanju, određuju se odrednicom „po“. Potikaj, oli potikao sam. Čim se obrne akcenat na ono pusto „i“ tikanje prerasta u čeprkanje, odnosno vađenje nešto sitnoga iz nečega uskoga. Pa se „tika“ odnosno „**istikaje**“. I to zna bit dosta pipavo. Najpoznatiji alat od te rabote je **štikadenta**. (Čačkalica za neupućene.)

Morao sam se ogradit... Što se oće da ovo pročita, kakvi gost, pa da ostanemo u nesporazumu.

ANTUN KOPITOVIĆ

– Kompozitor i dirigent bokeljskog podrijetla koji je svoj radni vijek proveo u Argentini

Priredila:
Marina Dulović, prof.

Zahvaljujući inicijativi akademika i direktora Istorijaskog arhiva u Kotoru, Slavka Mijuškovića, koji se obratio pismom Antunu Kopitoviću u Argentini, danas imamo saznanja o još jednom kompozitoru s ovih prostora, školovanom muzičaru s Mula kraj Kotora. Muzičko obrazovanje stjecao je prvo u rodnome Kotoru, a nakon toga kod poznatih beogradskih i zagrebačkih muzičkih pedagoga onog vremena. Direktnu korespondenciju s njim vodio je tadašnji arhivski savjetnik, dr. Miloš Milošević, koja se danas nalazi u Istorijaskom arhivu u Kotoru, u sklopu fonda MUZ-a (muzička zbirka), br. XXII. To je jedini trag koji upućuje na još jednu značajnu figuru muzičke prošlosti Boke kotorske. Osim pisma u kojem kompozitor šalje svoj „Curriculum Vitae“, koji citiramo u ovom tekstu, priloženi su i tekstovi iz novinskih kritika tj. medijski natpisi, kao i popis šezdesetak njegovih najznačajnijih kompozicija pisanih za vokalne i

„Da znate kao je lijepo živjeti u Dobroti! Za jednu Dobrotu poklonio bih Vam stotinu Buenos Airesa!“

komorne sastave, svjetovnog i duhovnog karaktera, za klavir, duhače i simfonijski orkestar.

„Rođen je 23. septembra 1913. godine u selu Muo kod Kotora (Boka Kotorska). Osnovnu školu pohađa u rodnome mjestu i Kotoru. Gimnazijske nauke počinje u Kotoru i završava u Beogradu, većim dijelom kao privatan đak. U Kotoru uči klarinetu kod učitelja Gradske muzike Erminija Bagatelle, a klavir kod prof. Valerije Dienstel. Godine 1932. upisuje se u nastavnički odsjek Muzičke škole (Miloša Velikog br. 1) gdje biva učenicom dra Miloja Milojevića (kompozicija), dra Koste Manojlovića (istorija muzike), prof. Olge Mihajlović (klavir) i prof. Marije Mihajlović (violina). Godine 1936. ne završivši, prekida školovanje usljed lošeg materijalnog stanja. Godine 1936. i 1937. djeluje kao dirigent pjevačkih zborova u

mjestima Muo, Škaljari i Lastva u Boki Kotorskoj. Godine 1937. i 1938. djeluje kao dirigent (po natječaju) Gradske muzike u Stonu. Godine 1938. odlazi u Zagreb, gdje se upisuje u visoku školu Muzike Akademije i studira kod prof. Franje Dugana, Frana Lhotke i Krste Odaka (kompoziciju), kod prof. Mladena Pozajića (dirigiranje), kod dr. Božidara Šivole (folklor), kod prof. Božidara Kunca (klavir), kod prof. Franja Lucića (orgulje) i kod prof. Stanislava Stražinskog (istorija muzike). U godinama 1939. – 1942. prekida studiranje i odlazi u Rim da studira kompoziciju kod renomiranog talijanskog kompozitora Ildebranda Pizzetija. I te studije prekida usljed slabih materijalnih mogućnosti vraćajući se u Zagreb 1942. godine da nastavi tamo započete studije. Godine 1943. završava konzervatorij u Zagrebu. Tada

Anton Kopitović: **MOLITVA**

Sporo (♩=50)

Violini I
Violini II
Klaviatura
Tenor
Bari

Krv naš raskidaj! daj nam danar! U tom molitvi gladni
Krv naš raskidaj! daj nam danar! U tom molitvi gladni

Dođi nam brate, Bože, svu du-ki-vo
mi-lli na nar! Krv naš raskidaj! daj nam danar!
mi-lli na nar! Krv naš raskidaj! daj nam danar!

molitve te sre--te! Mi se ti-raj gladni
U tom molitvi gladni mi-lli na nar! Krv naš raskidaj!
U tom molitvi gladni mi-lli na nar! Krv naš raskidaj!

2. Antimppetit *ra-bim u vi-si---*

6. A. daj nam danar! U tom molitvi gladni mi-lli na nar!
7. daj nam danar! U tom molitvi gladni mi-lli na nar!

8. Nariti nar! Bebovici mi smo jedni! Nariti nar! Bebovici
9. Krv naš raskidaj! daj nam danar! Krv naš raskidaj!
10. Krv naš raskidaj! daj nam danar! Krv naš raskidaj!

Energično (♩=65)

10. mi smo jedni!
11. daj nam danar! Krv naš raskidaj! daj nam danar! Krv naš raskidaj!
12. daj nam danar! Krv naš raskidaj! daj nam danar! Krv naš raskidaj!

osniva svoju privatnu školu gdje predaje kompoziciju, klavir i solo pjevanje. U oktobru 1945. god. odlazi u Rim, da tamo nastavi započete studije. U to doba boravka u Italiji (1945. – 1948.) bavi se također orguljanjem po crkvama i vođenjem pojedinih pjevačkih zborova, kao i davanjem satova iz kompozicije, klavira i solo pjevanja. U aprilu 1948. odlazi u Argentinu, gdje u Buenos Airesu radi za pojedine muzičke izdavačke kuće, kao orkestrator. Od godine 1953. do 1955. djeluje kao dirigent orkestra na 'Radio Belgrano', a od 1955. do kraja 1962. godine kao dirigent orkestra na 'Ra-

dio Splendid'. U tim periodima također biva dirigentom pjevačkih zborova. Godine 1963. osniva svoju privatnu školu za kompoziciju, instrumentaciju, klavir i solo pjevanje, gdje odgaja veliki broj argentinskih kompozitora, instrumentatora, klavirista i solo pjevača. Uporedo sa tim, nastupa kao dirigent kamernog orkestra Drž. Radio Stanice i Televizije i dirigira razne simfonijske koncerte u prvorazrednim dvoranama gradova: Buenos Airesa, La Plate, Cordobe i Mendoze.“
Njegovim djelom do sada se bavila dr. Ivana Marić, profesorica harmonije u Muzičkoj školi „Vida Matjan“ u Kotoru,

analizirajući njegove kompozicije „Iže heruvimi“ i „Molitva“, dajući kompletan muzički osvrt na vrlo detaljan i stručan način.
Da njegovo djelo nastavi živjeti potrudilo se Hrvatsko građansko društvo Crne Gore, koje je u sklopu manifestacije „Tjedan Hrvata iz Crne Gore“, u organizaciji Hrvatske matice iseljenika iz Zagreba priredilo 2003. godine koncert na kojem su izvedena djela bokeljskih skladatelja. U dvorani Hrvatskoga glazbenog zavoda publika je mogla čuti djela Antuna Homena, Iva Brkanovića i Antuna Kopitovića.

Ples Menada u Risnu

Dionis iz Risna

Piše:

Mašo Miško Čekić

Nekoliko vijekova prije nove ere Risan je bio jedan od centara antičkog svijeta na istočnoj jadranskoj obali. Grad trgovaca, pomoraca, umjetnika, ratnika, ali i grad veselih, dobroćudnih ljudi koji su, pored Boga Medaura, kao svog zaštitnika, naročito poštovali Artemidu i Dionisa.

Artemida je, uz ostalo, bila zaštitnica djevojaka i božica poroda i svadbi, a Dionis bog vegetacije, plodnosti, života, vina i uživanja. Valja reći da su stanovnici Risna, a to će reći i Boke kotorske, stivali Dionisa bez obzira što se njegov kult, prisutan u Grčkoj od polovine II milenijuma stare ere, protjerivao iz brojnih grčkih gradova i kolonija. Oba božanstva štite djevojke, a Dionisu su one stal-

ne pratilje - čuvene Menade. Djevojke, vino i uživanje, koje je obavezno dovodilo do orgijanja, razlozi su zbog kojih se Dionisov kult često zabranjuje. Bez obzira na zabrane, njegov kult je bio rasprostranjen i dugo se održao, pa su ga kasnije preuzeli i Rimljani, a Dionis je postao Bacchus. On je božanstvo seljaka i širokih narodnih masa, a u Dionisovom ritualu najbrojniji učesnici bile su žene. Središte njegovog kulta nijesu veliki hramovi, već planine i skromna seoska svetišta. Njegove Menade, tijade i bahantkinje - lutaju planinama i šumama, ispunjene božanskim nadahnućem. Pošto je kao mladić pronašao način gajenja vinove loze i spravljanja vina, Dionis je sa svojom pratnjom, u kojoj se nalazio i njegov vaspitač Silen, započeo svoj pobjedonosni pohod. Na putu od Egipta do Trakije i od Španije do Indije on je širio nove običaje i poučavao ljude gajenju vinove loze. Uz put je nailazio na brojne pristalice, ali je stekao i mnoge neprijatelje. Prema predanju, Dionis je Zevsov i Semelin sin. Njegova majka je najmlađa kćerka Kadma i Harmonije! Onog kraljevskog para koji je protjeran iz Tebe, a utočište pronašao upravo na bokeljskim obalama. Po legendi, osnovali su Budvu i dobili sina Iliriosa čije je ime postalo eponim starih Ilira, sa prijestolnicom u Risnu! Tako je Dionis i tu bio doma, na svome, a stari Rišnjani su ga obožavali. Njegove kipove držali su u kućama, a druž-

benice Menade, posebno su voljeli. Menada je grčka izvedenica koja znači „biti u delirijumu”, a oznaka je za mah-nite, pomamne žene. One su nimfe koje lutaju brdima i šumama štujući Dionisa i plešući do iznemoglosti, ukrašene bršljanom i lovorom, omiljenim biljem svog božanstva. Legende govore da su cijedile sok iz bršljana i njime se drogirale. Ništa nije spriječilo stanovnike Risna i Boke kotorske da obožavaju Dionisa i njegove Menade. O tome svjedoči u Risnu pronađena forma - kalup za pravljenje oznaka od terakote koja u umjetnički izdubljenom reljefu predstavlja Menadu u zanosnom plesu. Pored kipa Dionisa, takođe pronađenog u Risnu, nalaz ovog kalupa svjedoči o popularnosti vina u starom Rhizonu, ali i mnogo više. Riječ je o kopiji dijela slavnog reljefa grčkog vajara Kallimachosa, baš onog dijela koji nedostaje na originalu i o kojem se godinama vode teoretske rasprave. Menada iz Risna prikazana je iz profila u pokretu, na poluprstima, u širokoj, lepršavoj haljini ispod koje se nazire golo tijelo. U nizu svjedočanstava o veličini i moći starog Risna, mala terakot pločica ima posebno mjesto. Ona je svjedočanstvo odnosa prema životu i radostima koje pruža, ali i dokaz snažnog uticaja grčke kulture, privrede, religije i tradicije na ovim prostorima. Dokaz je 2500 godina duge plesne i muzičke tradicije u Boki kotorskoj. Obožavanje Dionisa i njegovih Menada značilo je učešće u ritualu prema utvrđenim pravilima. U tom ritualu vino, muzika i ples zauzimalju centralno mjesto. Orgijanje i sve ostalo što se tom ritualu pripisuje posljedica su uživanja u vinu. Zarad milosti kod božanstava, sve je dozvoljeno. Tako su mislili stari Rišnjani, a prema arheološkim istraži-

vanjima, dobro i veselo su živjeli uz Dionisa i njegove Menade sve do dolaska Rimljana koji su stigli 168. godine p.n.e. Dionisov kult je mnogo prije stigao u Rim, gdje ga je narod obožavao, ali nije baš bio u milosti kod vlasti. Bog plodnosti, vina i uživanja nije bio prigodno božanstvo ni za sve Grke, pa su Rimljani bili uznemireni njegovim orgijastičkim svetkovinama. Rimski senat je 186. p. n. e. donio oštar zakon protiv bluda i Dionisovih sljedbenika i sljedbenica. Nekoliko hiljada ljudi je pogubljeno, prije ustoličenja Bahusa za boga vina, tek pošto je iz kulta izbačeno sve ono čemu su se zvaničnici protivili. Rimski vojnici umarširali su u Risna 18 godina kasnije, štujući vino i Bahusa. Dionis je otišao u legendu, a bogovi sa Olimpa srdačno su ga dočekali dajući mu počasno mjesto pored oca Zeusa. Nakon dva milenijuma, među nama su ponovo Dionis i Menade iz Risna.

Iz knjige “Antiki fagot”
Maša Miška Čekića

Izdavač: Centar za kulturu
Tivat, 2016.

Menada iz Risna

Panorama Risna 1918.

PRČANJSKI JEDRENJACI U ZBIRCI SLIKA ŽUPNE CRKVE ROĐENJA BLAŽENE DJEVICE MARIJE U PRČANJU

(10)

Piše: Željko Brguljan

Župna zbirka crkve Rođenja Blažene Djevice Marije u Prčanju (u narodu zvane Mala Gospa, a popularno Bogorodičin hram) nepresušan je izvor vrijednih i zanimljivih likovnih radova, crnogorskih, srpskih i hrvatskih autora, ali i onih iz drugih europskih zemalja, pa i s drugih kontinenata. Istražujući već niz godina, nastojimo obraditi i objaviti pojedine dijelove ove kompleksne zbirke kako bi se konačno profilirala kao povijesno konzistentna cjelina i postala vrijedan izvor podataka svim istraživačima kulturne baštine Boke kotorske.

Neki dijelovi ove bogate kolekcije, koja je skupljena velikodušnošću mještana, a ponajprije velikim entuzijazmom i trudom pokojnoga prčanjskog župnika don Nika Lukovića, imaju osim likovne i znatnu povijesnu vrijed-

nost. Takav je primjer zbirke maritimnog slikarstva – portreta brodova (jedrenjaka i parobroda) koji su pripadali prčanjskim brodovlasnicima ili su njima zapovijedali ovdašnji kapetani, a koja nam otkriva dio pomorske prošlosti Prčanja kao značajnoga pomorsko-trgovačkoga centra Boke kotorske i južnoga Jadrana tijekom 18. st., a posebno 19. stoljeća kojem pripada i većina radova zbirke.

Kako bi šira javnost mogla biti upoznata sa slikama brodova prčanjske zbirke (a objavljeni su u dvojezičnom izdanju istog autora, naziva: *Na granici mora i neba/At the Border of Sea and Sky*, u izdanju izdavačke kuće „Gospe od Škrpjela“ iz Perasta), odlučili smo ih prezentirati i ovim serijalom u *Hrvatskome glasniku*.

Brigantin *Burgas* u oluji

Nepotpisani akvarel *Brigantin Burgas u oluji* iz 1850. godine (33,2 x 46,7 cm) u zbirci maritimnog slikarstva, integralnom dijelu šire zbirke koja se čuva u župnoj crkvi Rođenja Marijinog, a sakupljena je zaslugom nekadašnjega prčanjskog župnika don Nika Lukovića, možemo bez zadržske pripisati venecijanskome marinistu Giovanniju Luzzu starijem. Prikazani događaj zbio se u Jadranskome moru i to 27. siječnja 1850. kada je silovita oluja divljala cijelim Jadranom pa je tako zahvatila i dva prčanjska brigantina, brigantin *Tempo* u blizini otoka Suska, a brigantin *Burgas* pokraj Kornata. Sudbina *Burgasa* opisana je u legendi ispod naslikanog prizora: *P. G. R. Il Brig.º Austriaco nom.º Burgas Cap. Francesco Lazzari ritrovandosi il di 27 Genaro 1850 nelle Aque dell' Isola Coronata// nella distanza di 4 miglia soferse un terribile Uragano da Greco Tram.º con fittissima neve essendo in pericolo sommergersi.* Nakon inicijala koji izražavaju zahvalnost Bogorodici, u legendi je opisana situacija u kojoj se našao brigantin *Burgas* pod austrijskom zastavom i pod zapovjedništvom prčanjskog kapetana Frana Lazarija. Jedrenjak je spomenutog dana u kornatskom otočju pretrpio strahoviti uragan s udarima sjevernog i sjeveroistočnog vjetra praćenoga gustim snijegom našavši se u opasnosti od potonuća. Nemamo podataka o ovom jedrenjaku koji nosi ime tada vrlo frekventne crnomorske luke.

Luzzo je uspješno prenio dramatičnu borbu prčanjskog

brigantina s olujnim morem. Posebnost ove slike je prikaz snijega koji inače vrlo rijetko pada u jadranskom priobalju, a još rjeđe na moru. Između mora i neba odvija se drama malog jedrenjaka u beskrajnom proključalog mora. Brigantin s potpuno rastrganim jedrima, nošen uraganom, na rubu je potonuća. More golemim valovima preplavljuje palubu broda. Na krmenom dijelu tri člana posade pokušavaju upravljati brodom, dok su dvojica na pramčanom dijelu preplavljena valovima. Jedan od dvojice mornara izbacuje vodu s palube, a drugog, jedva primjetnog, nalazimo u otvoru *štive* (skladišnog prostora) s rukama u stavu molitve. Lik one kojoj je upućena molitva prisutan je na slici u obliku male grafike Marije s Djetetom, aplicirane u gornjem lijevom kutu slike, čime ovaj portret utapajućeg broda poprima karakter zavjetne slike, tj. *ex vota* darovanog župnoj crkvi od zapovjednika brigantina *Burgas* – kapetana Frana Lazarija.

Brigantin Burgas (Giovanni Luzzo)

SERIJAL GRBOVI KOTORSKE VLASTELE XIV VIJEKA

(4)

Piše:

Jovan J. Martinović

Za istoriju grada Kotora tokom prve polovine XIV vijeka neicrpno vrelo podataka čini prva, zapravo najstarija sačuvana knjiga kotorske notarske kancelarije od 1326 -1335. godine, te druga knjiga isprava za 1329. i period od 1332 – 1337. godine.

Ove dvije knjige, preklapajući se djelimično, pokrivaju razdoblje od 1326. do 1337. godine, a sadrže svaka po osam svešćica razne debljine, koje su ispivali zakleti gradski notari.

Sadržaj notarskih isprava je izuzetno raznovrstan i zahvata sve oblasti života i društva srednjovjekovnog Kotora. Zapravo su ti unesci minijturni isječci svakodnevnog života visoko razvijene gradske komune Kotora u jednom relativno ogra-

ničenom periodu, nešto poput kockica mozaika koje je moguće složiti u suvisle cjeline, kako bi se dobila jedinstvena i višeslojna slika života svih staleža kotorskog društva.

Podaci za plemićke porodice Kotora dobijeni su pažljivim čitanjem originalnih latinskih tekstova notarskih unesaka u kojima se kriju brojni podaci o svim vidovima aktivnosti za svakog pojedinog člana roda, te o rodbinskim odnosima i stepenu srodstva među članovima pojedinih porodica, na osnovu čega su izrađena rodoslovna stabla. Takođe su doneseni i heraldički simboli, grbovi tih porodica sa opisima i grafički prikazanim bojama, te sa fotosima pojedinih sačuvanih primjeraka.

BIZE (BISE)

Prema Jirečeku plemići u Kotoru od 1289 – 1392. godine, ali on dodaje da su to isto što i Bigia, jedna linija porodice Buća u XV vijeku, navodno, od italijanskog “bigio” – siv, a citirajući: “Ser Marinus Dobre de Buchia – de Bigia”, 1436. godine.

Grb ove porodice donesen je u Grbovniku kraljevine Dalmacije, ali se najvjerovatnije radi o drugom tipu grba porodice Buća, na čijem su plavom štitu, na sre-

dnjoj crvenoj horizontalnoj gredi prikazani glava i raširena krila orla crne boje.

U kotorskim notarskim knjigama posmatranog perioda, od članova ovoga roda pominju se najprije Petar u filijaciji svojih sinova Benedikta, Mića, don Điva i Baza, kao i Benediktov sin Vita te Mićov sin Marin.

Na osnovu za sada dostupnih podataka, rodoslovno stablo porodice Bize u Kotoru u posmatranom periodu izgledalo bi ovako:

PETAR

BENEDIKT

MIĆE

don Đive

BAZE

žena Mare (?)

vanbraćn

VITA

MARIN

Pisma čitatelja

Zagreb – europska metropola

Boraveći u Zagrebu kao student Sveučilišta u 60-im godinama prošlog stoljeća i „šetajući“ Zagrebom danas, mogu s velikom sigurnošću svjedočiti o rastu Zagreba do europske metropole, kako po izgledu, tako i po sadržaju događaja, što mnogi negiraju zbog zavisti ili neinformiranosti. (Koncerti svjetskih poznatih umjetnika u „Lisinskom“, gostovanje svjetskih kazališta, svjetski sportski događaji, izgradnja i otvorenje Muzeja suvremene umjetnosti te Nacionalne i sveučilišne biblioteke, Glazbene akademije, sportske dvorane „Arena“, suvremene prometnice i dr.). Svakako treba spomenuti Svjetske igre Hrvata iz cijelog svijeta, a nadasve čaroban „Advent u Zagrebu“. Prilikom dolaska u Zagreb s nove zračne luke „Dr. Franjo Tuđman“ posebice je dojmiva vizura Zagreba s fontanama, zagrebačkom katedralom i u pozadini Medvednicom.

Tri su istaknuta događaja koja ima smisla svrstati u rastuću poveznicu.

Sto godina od rođenja V. Holjevca, gradonačelnika Zagreba od 1952. do 1962., 30 godina od kada je održana ljetna Univerzijada u Zagrebu i lipanjska pobjeda Milana Bandića na lokalnim izborima za gradonačelnika Zagreba, i to čak šesti put.

Većeslav Holjevac ostvario je ideju prelaska Zagreba preko

Save. Zagrebački velesajam preseljen je na novu lokaciju preko Save. Zagreb je dobio novu zgradu Gradske vijećnice, suvremeni most preko Save, mnoge prometnice, podignut je novi dio Trnja, nova zgrada Filozofskoga fakulteta, započela je gradnja Elektrotehničkoga i Strojarskoga fakulteta, izgrađeno više Domova zdravlja,

započeta gradnja Sljemenske žičare, otvoreni novi pogoni „OKI-ja“, „Nikole Tesle“, „Radnika“ i mnogi drugi pogoni i institucije. Svojim smjelim odlukama i djelovanjem nije bio po volji ondašnjem jugoslavenskom političkom vrhu pa je isključen iz Centralnog komiteta SKH 1969. godine. V. Holjevac ostao je gradonačelnik kojeg Zagrepčani pamte.

Univerzijada u Zagrebu održana je od 8. srpnja do 19. srpnja 1987., za vrijeme gradonačelnika Mate Mikića. Tada su sagrađeni mnogi sportski objekti, kao Košarkaški centar „Dražen Petrović“, koji je otvoren 30. 6. 1987. godine, a mnogi drugi sportski objekti su obnovljeni. Otvaranje Univerzijade umjetnički je oblikovao etnolog Ivan Ivančan. Maskota Igara je poznata vjeverica Zagi, koju je dizajnirao Nedeljko Dragić. Nastupili su sportaši iz 122 države svijeta.

Unatoč mnogim „koalicijskim“ snagama kao protivnicima sadašnjega gradonačelnika, Milan Bandić, okružen respektabilnom skupinom intelektualaca, šest put postao je gradonačelnik Zagreba. Najdugovječniji je hrvatski politički dužnosnik. Nikada nije izgubio povjerenje u ljude, entuzijazam i socijalnu osjetljivost. Obraćajući se javnosti nakon pobjede na izborima, izjavio je: „Privilegij je roditi se u Zagrebu, privilegij je živjeti u Zagrebu, a moj najveći privilegij je živjeti Zagreb.“ U povijesti mnogi gradonačelnici Zagreba i njihove ideje i ostvarenja nisu prihvaćeni od njihovih suvremenika, da bi danas mnoge ulice i zagrebački trgovi nosili njihova imena. I u liku Milana Bandića povijest će se ponoviti.

Joško Usmiani

Hrvatski glasnik

GLASILO HRVATA CRNE GORE

Časopis Hrvatski glasnik, izdavača Hrvatskog građanskog društva, jedino je glasilo Hrvata Crne Gore. Bavi se temama važnim za život hrvatske zajednice u Crnoj Gori: političkim, gospodarskim, društvenim, kulturnim, povijesnim... ali je i u stalnoj misiji povezivanja dvaju država Hrvatske i Crne Gore

Distribuirana se u Crnoj Gori, Hrvatskoj, Europi, SAD, Kanadi, Australiji...

Otvoreni smo za suradnju, sugestije i dobronamjerne primjedbe.

Nastojimo da svaki sljedeći broj uradimo bolje i kvalitetnije, sa raznolikim i zanimljivim sadržajem.

Budite i dalje s nama, šaljite Vaše priloge, budite i Vi jedan od kreatora našeg i Vašeg lista!

ČASOPIS MOŽETE PRONAĆI:

- U katedrali sv. Tripuna u Kotoru
- U uredu HGD CG
- U Tivtu kod Andrije Krstovića

Tiskanje časopisa potpomogli:

* FOND ZA ZAŠTITU I OSTVARIVANJE MANJINSKIH PRAVA

* DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA

* TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA ZAGREBA

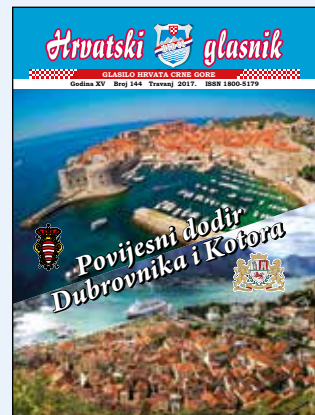
* DRŽAVNI URED ZA HRVATE IZVAN HRVATSKE

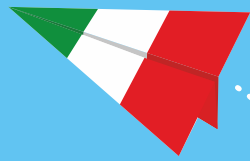
MEDIJSKI PARTNERI

99,0 MHz i 95,3 MHz

LOKALNI JAVNI EMITER RADIO KOTOR

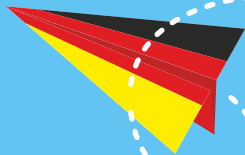
S ponosom nosimo ime svoga grada!

Croatia Airlines
Rim
Venecija
Vueling
Rim
Volotea
Venecija
easyJet
Milano

Izravni letovi iz Dubrovnika!

Croatia Airlines
Düsseldorf
Frankfurt
Lufthansa
Frankfurt
München
Eurowings
Berlin
Düsseldorf
Hamburg
Hannover
Stuttgart
EasyJet
Berlin
Air Berlin
Düsseldorf
Transavia München

easyJet
Edinburgh
London
Bristol
British Airways
London
Monarch
Birmingham
London
Jet2.com
Belfast
Edinburgh
Leeds
Manchester
Newcastle
Nottingham
Norwegian
London
Thompson Airways
Bristol
Glasgow
London
Manchester
Newcastle
Birmingham

Vueling
Barcelona
Iberia
Madrid
Norwegian
Barcelona
Madrid

SAS
Kopenhagen
Oslo
Stockholm
Norwegian
Bergen
Helsinki
Kopenhagen
Oslo
Stavanger
Stockholm
Trondheim
Finnair
Helsinki

Croatia Airlines
Pariz
Nica
easyJet
Lyon
Pariz
Toulouse
Volotea
Bordeaux
Nantes
Marseille
Transavia France
Pariz

DUBROVNIK AIRPORT
ZRAČNA LUKA DUBROVNIK

☎ headoffice@airport-dubrovnik.hr / ☎ +385 (0) 20 773 100 / ☎ +385 (0) 20 773 322

Ledo Pizze
opasno dobre!

NOVO!

PIZZETE
Esrnka Sir

www.ledo.hr

ZG

CROATIA
Full of life

ZAGREB

GRAD KULTURE / CITY OF CULTURE

pogledajte poslušajte osjetite / see listen feel

ISKORISTITE
MOGUĆNOSTI
KOJE VAM PRUŽA
ZAGREB CARD

USE THE
POSSIBILITIES
OFFERED BY
ZAGREB CARD

tel. + 385 (0)1 481 40 51

TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA ZAGREBA
ZAGREB TOURIST BOARD

infozagreb.hr